

SEGESD

Fenntartható Fejlődés Helyi Programja (Local Agenda 21)

Füves Szabolcs
Építőipari és Szolgáltató Kft.
7400 Kaposvár, Zaranyai ltp. 17.
2. lph. 5. em. 1. e.

2012.

TARTALOMJEGYZÉK

1. BEVEZETÉS.....	4
2. A FENNTARTHATÓ FEJLŐDÉS LOKÁLIS PROGRAMJA (LOCAL AGENDA 21), LÉNYEGE, JELENTŐSÉGE	4
2.1 LOCAL AGENDA 21 DIMENZIÓI.....	5
3. A FENNTARTHATÓSÁG LOKÁLIS PROGRAMJÁNAK (LA21) SZERKEZETE.....	7
3.1 A FENNTARTHATÓSÁG HELYI ELVEI, PARTNERSÉGI KAPCSOLATOK	8
3.2 A NEMZETI FENNTARTHATÓ FEJLŐDÉS STRATÉGIA	9
3.3 A LOCAL AGENDA 21 CÉLJA, JELENTŐSÉGE	11
3.4 A LOCAL AGENDA 21 SZERKEZETE, MÓDSZERTANA	11
4. HELYZETELEMZÉS	12
4.1 A TELEPÜLÉS BEMUTATÁSA ÉS HELYE A KISTÉRSÉGBEN	12
4.1.1 A RINYAMENTI KISTÉRSÉG BEMUTATÁSA	12
4.1.2 A TELEPÜLÉS FEKVÉSE, ELHELYEZKEDÉSE	13
4.1.3 A TELEPÜLÉS MÚLTJA, TÖRTÉNETE.....	13
4.2 KÖRNYEZET	14
4.2.1 TERMÉSZETI ADOTTSÁGOK.....	14
4.2.1.1 DOMBORZATI, FÖLDTANI ÉS TALAJVISZONYOK	14
4.2.1.2 ÉGHAJLAT	14
4.2.1.3 VIZEK	14
4.2.1.4 TERMÉSZETI ÉRTÉKEK, ÉLŐVILÁG	15
4.2.2 TELEÜLÉSI ÉS ÉPÍTETT KÖRNYEZET	15
4.2.2.1 TELEPÜLÉSSZERKEZET	15
4.2.2.2 MŰEMLÉKEK, HELYI ÉPÍTÉSZETI ÉRTÉKEK.....	15
4.2.3 KOMMUNÁLIS INFRASTRUKTÚRA	15
4.2.3.1 SZENNYVÍZELVEZETÉS, SZENNYVÍZTISZTÍTÁS	15
4.2.3.2. A HAZAI SZENNYVÍZELVEZETÉS JELENLEGI SZABÁLYOZÁSA AZ EURÓPAI UNIÓ TÜKRÉBEN	16
4.2.3.3 NEMZETI TELEPÜLÉSI SZENNYVÍZELVEZETÉSI ÉS –TISZTÍTÁSI MEGVALÓSÍTÁSI PROGRAM	16
4.2.3.4 A 2000 LE SZENNYEZŐANYAG – TERHELÉS ALATTI TELEPÜLÉSEKRE VONATKOZÓ SZABÁLYOZÁS.....	17
4.2.3.5 ORSZÁGOS ÉS MEGYEI KITEKINTÉS A KÖZÜZEMI VÍZELLÁTÁS ÉS SZENNYVÍZELVEZETÉS HELYZETÉRŐL	18
4.2.3.6 A RINYAMENTI KISTÉRSÉG STATISZTIKÁJA	19
4.2.3.7 A RINYAMENTI KISTÉRSÉGBEN TALÁLHATÓ TELEPÜLÉSEK SZENNYVÍZKEZELÉSI HELYZETÉNEK BEMUTATÁSA	19

5. SEGESD SZENNYVÍZELVEZETÉSE ÉS SZENNYVÍZTISZTÍTÁSA	19
5.1 IVÓVÍZELLÁTÁS.....	20
5.2 ENERGIAGAZDÁLKODÁS.....	21
5.3 HULLADÉKGAZDÁLKODÁS	21
5.4 KÖZLEKEDÉSI INFRASTRUKTÚRA	21
5.5 TÁRSADALOM	21
5.5.1 DEMOGRÁFIAI HELYZET.....	21
5.5.2 OKTATÁS-NEVELÉS.....	22
5.5.3 EGÉSZSÉGÜGY	22
5.5.4 SZOCIÁLIS ELLÁTÁS	23
5.5.5 KÖZBIZTONSÁG	23
5.5.6 MŰVELŐDÉS, KULTÚRA, SZÓRAKOZÁS, SPORT	24
5.5.7 CIVIL SZERVEZETEK.....	24
5.5.8 NEMZETISÉGI ÉS ETNIKAI KISEBBSÉG.....	25
5.6 GAZDASÁG.....	25
5.6.1 FOGLALKOZTATÁS, MUNKAERŐ-PIACI HELYZET	25
5.6.2 GAZDASÁGI SZERKEZET	37
5.6.3 IPAR	27
5.6.4 TURIZMUS.....	28
6. HELYZETÉRTÉKELÉS	29
6.1 A LAKOSSÁGI KÉRDŐÍVEK KIÉRTÉKELÉSE	29
7. SWOT ANALÍZIS	52
8. STRATÉGIA	57
8.1 CÉLÁLLAPOT, JÖVŐKÉP	57
8.2. STRATÉGIAI CÉLOK	58
9. MEGVALÓSÍTÁS.....	59
9.1 KÖRNYEZETI PILLÉR.....	59
9.2 TÁRSADALMI PILLÉR	63
9.3 GAZDASÁGI PILLÉR	65
10. MONITORING ÉS VISSZACSATOLÁS.....	68
11. FELHASZNÁLT IRODALOM, ADATFORRÁSOK	69
12. MELLÉKLETEK (KÉRDŐÍV)	

1. BEVEZETÉS

A fenntarthatóság elve gyakorlati megvalósításának több szintje és számos módszere van. Sok szó esik a globális feladatokról, a nagy-regionális programokról (l. Európai Unió fenntarthatósági programjai), a nemzeti tervekről, de Magyarországon kevés figyelem fordul a helyi kis regionális fenntarthatósági stratégiák felé. A nemzetközi, így mindenekelőtt az EU gyakorlat azonban azt mutatja, hogy a fenntarthatósági programokhoz kötődő számos kudarc és részleges siker között, a sikeres oldalon szép számmal találhatók lokális programok.

A város, a falu, a kistérség szükségszerűen felértékelődik és a nemzetgazdasági, kormányzati szint szűrő, engedélyező szerepének gyengülése mellett a város, kistérség közvetlenül kapcsolódik más régiókhoz és lép ki a nagy-regionális, globális szintre. Ez a kapcsolatteremtés azonban csak akkor hozhat a fenntarthatóságot szolgáló stratégiai hasznot, ha van a településeknek helyi fenntarthatósági programja és képes megszervezni magát az önkormányzat, a civil társadalom és a gazdasági szféra ezen program megteremtésére és folyamatos megvalósítására.

A Local Agenda 21 fontos nemzetközi kezdeményezés, amely mint egy jól algoritmizált folyamat, a helyi sajátosságokra alkalmazva úgy szolgálhatja a lokális érdekek feltárását, programba foglalását és megvalósítását, hogy az kapcsolódni tud a nemzetközi szinthez is. A Local Agenda 21 mint rendszer és mint fenntarthatósági filozófia működőképes lehet Magyarországon is.

2. A FENNTARTHATÓ FEJLŐDÉS LOKÁLIS PROGRAMJA (LOCAL AGENDA 21)

LÉNYEGE, JELENTŐSÉGE

A Local Agenda 21 (LA21) alapvető célja: az önkormányzat aktív és cselekvő közreműködésével, a lakosság tevékeny támogatásával olyan program kidolgozása és megvalósítása, amely a fenntartható fejlődés elvére épül.

A fenntarthatóság helyi programját kell megteremteni, amelynek segítségével egy olyan település szerveződik, amelyet a lakosok otthonnak tekintenek, abban ők és gyermekeik, a város, a falu mai és leendő polgárai otthon vannak.

Ez a látszólag elvont célkitűzés konkrét lépéseken keresztül valósul meg. A Local Agenda 21, a riói alapidokumentumban megfogalmazott céloknak megfelelően, az ICLEI ajánlásaival összhangban – figyelembe véve ezen ajánlások alapján elkészített számos konkrét program által szerzett tapasztalatokat – jól algoritmizálható.

Hangsúlyozni kell, hogy az LA21 nem azonos a környezetvédelmi programmal, noha anélkül az LA21 nem teljes. A fenntarthatóság lokális, kis-regionális programja **komplex program**, amely a természeti környezet fejlesztésével összhangban tervezi az épített környezet, infrastrukturális rendszer, energiaellátás, közlekedés, hulladékkezelés, agrárium stb. jövőorientált alakítását.

Fontos kérdés az adott település, kistérség sajátosságain alapuló stratégiai célok kiválasztása. Ebből a szempontból vizsgálva a „Local Agenda 21”:

- jól összpontosított politika, ami integrálja az egyes szektorok „környezet és fejlődés” típusú problémáit, tervezési céljait és értékeit, döntéshozását és végrehajtási mechanizmusát;
- elkötelezett a helyi problémák felismerése és megoldása mellett, mindezt szélesebb ökológiai-, regionális és megnyújtott időkeretben (legalább 3 generáció) végezve;
- a környezeti hatásokat tudatosan összefüggésbe hozza a mögöttes gazdasági és politikai érdekekkel (amelyek rendszerint politikai döntésekből, döntések hiányából és a piac

működési elégtelenségéből fakadnak);

- a helyi jellegű kérdések, ügyek, döntések és intézkedések és a globális hatások között próbálja az összefüggéseket megtalálni, legyen az környezeti vagy globális szolidaritási/méltányossági vetület;
- a közösség közreműködését erőteljesen motiválja. A lakosokat és a fő érdekcsoportokat igyekszik bevonni a „környezet és fejlődés” típusú ügyek tervezési és megvalósítási folyamatába;
- konkrétan utal a Riói Csúcsra és az Agenda 21-re.

A helyi „környezet és fejlődés” kérdéskörrel foglalkozó tevékenységeket három szintbe lehet sorolni.

Az **első szinthez** tartoznak azok a kezdeményezések, amelyek elsősorban a természet megóvására és a környezet állapotának helyreállítására és javítására koncentrálnak. Ezek akár már a Brundtland- (Közös Jövőnk) jelentés előtt is elindulhattak volna, mert a környezeti problémákat meglehetősen szűken, inkább technikai és „természettudományos” szempontból értelmezik. Az ilyen jellegű tevékenységeket egyszerűen „**környezetvédelmi kezdeményezéseknek**” nevezhetjük.

A **második szinthez** tartoznak azok a kezdeményezések, amelyek konkrétan utalnak a „fenntartható fejlődés” Brundtland-jelentésben szereplő értelmezésére, vagy olyan tág koncepciókat használnak, mint pl. „globális ökológia”, és tükrözik a Brundtland Bizottság elképzeléseit anélkül, hogy a jelentés explicit kategóriáit alkalmaznák. Ezeket a politikákat illetheti a „**kezdeményezés a fenntartható fejlődés jegyében**” név. Az ilyen jellegű kezdeményezések többnyire a Brundtland-jelentés megjelenését követő időszakban indultak (vagyis 1987-1992 táján).

A **harmadik szintre** azok a kezdeményezések tartoznak, amelyek konkrétan vonatkoznak a Riói Csúcsra és/vagy az **Agenda 21**-re. Csak az ilyen kezdeményezések tekinthetők „**Local Agenda 21**”-nek. Ezek tudatosan az Agenda 21 28. fejezetében megfogalmazott szándékokat kell hogy kövessék.

2.1. LOCAL AGENDA 21 DIMENZIÓI

A megfelelési kritériumok mellett érdemes figyelmet szentelni a Local Agenda 21 folyamatának különböző dimenzióira, mert így válik világossá, hogy a feltételek a kezdeményezések mely vetületeiben kell hogy kielégítést nyerjenek, továbbá segíti a LA21 átfogó megközelítésének megértését.

A **dokumentum** az LA21 legnyilvánvalóbb dimenziója, mivel ez az elképzelés kézzel fogható, írott megnyilvánulása, egy stratégiai terv, ami a következő jellemzőkkel bír:

- Az Agenda 21 globális perspektíváját helyi szintre helyezi.
- A fenntarthatóság elérését tűzi ki célul, olyan struktúrák kialakításával, amelyek hosszú távon fenntarthatóak.
- A gazdasági, társadalmi és környezeti fejlődést integrálja, szemlélete és céljai hosszú távúak, megvalósítás-orientált.

A második dimenzió az a **komplex tervezési folyamat**, ami a tervdokumentumot eredményezi. Fontos, hogy a folyamat megújuló legyen, vagyis a célja ne az írott terv létrehozása, hanem maga a folyamat: a közösség bevonásával történő tervezés. Ez a dimenzió a következő elemekkel bír:

- Érdekcsoportokat tömörítő testület felállítása, vagy egy Local Agenda 21 fórum

létrehozása.

- Közösségi konzultáció.
- A közösség jövőképeinek kialakítása a fenntartható fejlődés jegyében.
- A közösség jövőbeli fejlődésével/fejlesztésével kapcsolatos, már létező tervek és stratégiák felülvizsgálata.
- Fenntarthatóságot jelző mutatók kidolgozása.
- A menedzsment és a környezet állapotának felülvizsgálata.
- Célok definiálása, prioritások kijelölése.
- Ellenőrző és beszámolási mechanizmusok.
- A helyi perspektíva összekapcsolása a globális dimenzióval.
- A Local Agenda 21 elfogadtatása a helyi képviselőtestülettel.

A harmadik és egyben utolsó dimenzió alatt azt a **politikai kultúrát** értjük, amiben a komplex tervezési folyamat szervesen képes létezni. Ennek legfontosabb jellemzőit a következőkben lehet összefoglalni:

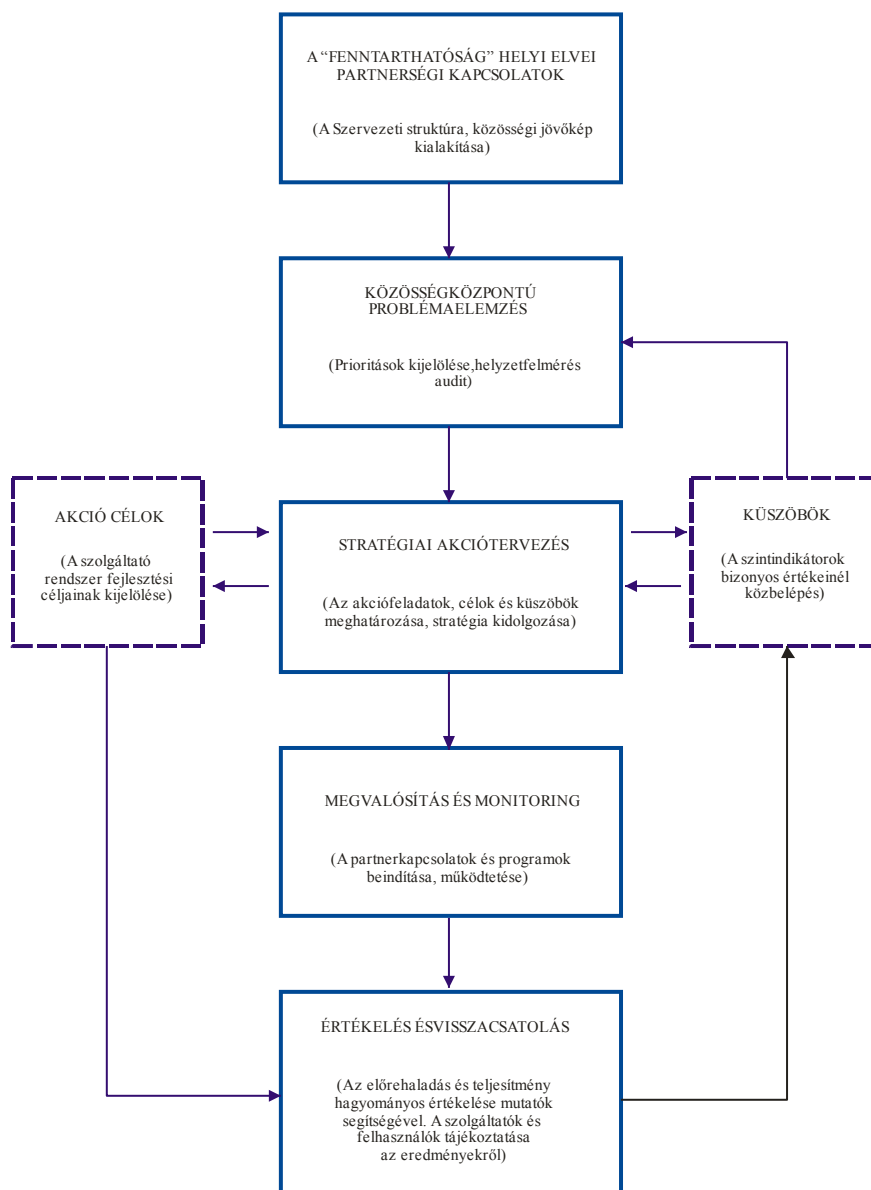
- Párbeszéd a jövőképről, a fejlődés lehetséges irányairól, a közösség jövőjének értékeiről és alapvető döntéseiről a társadalom minden csoportjával.
- Fő jellemzője, hogy az általános megegyezés (konszenzus) elvén alapszik.

3. A FENNTARTHATÓSÁG LOKÁLIS PROGRAMJÁNAK (LA 21) SZERKEZETE

A Local Agenda 21 megvalósításának nincs szigorú, szabványban rögzített menete, de létezik javasolt megvalósítási algoritmus, amelyik azonban a kiadott dokumentumokban a régiótól és a megvalósítás idejétől függően is különbözik.

Az (1. sz. ábra) egy lehetséges algoritmus-változatot szemléltet.

Local Agenda 21 folyamatának szerkezeti vázlatja

ICLEI: The Local Agenda 21 Planning Guide alapján

3.1 A FENNTARTATÓSÁG HELYI ELVEI, PARTNERSÉGI KAPCSOLATOK

A fenntartható fejlődés első nemzetközileg dokumentált kifejtése (Brundtland Bizottság:Közös Jövők) és a Környezet és Fejlődés Világkonferencia (Rió) határozatainak széles körű ratifikálása óta a fenntarthatóság lokális programjainak alapfilozófiája adott, az nem más, mint a szigorúan értelmezett fenntartható fejlődés.

Ahhoz azonban, hogy egy közösség a fenntarthatóság helyi programjának kidolgozásához fogjon, valahol, valakinek azt kezdeményeznie kell. Akárhonnét származzon is az ötlet és az indíttatás, **a helyi önkormányzati testületet meg kell nyerni.**

A fenntarthatóság lokális programja az LA 21 azt tűzi ki célul, hogy a jövő generációk számára legalább azokat a feltételeket megőrzi és biztosítja, mint ami a jelen generációk rendelkezésére áll. Ez ugyan kevés egy minőségileg új ember-természet viszony kialakításához, de nagyon sok feladattal járó program a további romlás elkerüléséhez.

A megvalósítása helyi szinten talán jobban realizálható, mint globális szinten. Helyi szinten ugyanis nagyobb és közvetlenebb a kötődés. A „jövő generáció” az én rokonságomat, ismerőseimet jelenti, a környezet pedig a szülőhelyet, a mindennapi lakóhelyet.

Talán könnyebb ehhez cselekedetekkel is kötődni, mint a térben és emberi kapcsolatokban is távollévőkhez.

Fontos, hogy a megvalósulás belső tényezői, a helyi kezdeményezések csak akkor lehetnek hosszú távon sikeresek, ha a külső feltételek azt segítik, legalábbis erősen nem gátolják.

Az önkormányzatok szerepét a fenntarthatóság helyi programjainak kidolgozásában és megvalósításában a következők indokolják:

- A helyi közösségekhez közelebb vannak, könnyebben elérhetők, mint a központi kormányzat vagy a nemzetközi szervezetek, így érzékenyebbek a helyi problémákra (szubszidiaritás elve).
- Sok helyen bizonyos fokú szabadságot kapnak gazdasági jellegű döntések meghozatalához. Központi szinten évekbe is beletelhet, amíg döntenek a környezeti normákról vagy intézkedésekről. Egy város pl. saját maga bevezetheti a helyileg megfelelő környezeti normát, a hulladékfeldolgozásra egy új megoldást alkalmazhat vagy oktatási programokat indíthat. Nem kell a központi döntésekre várnia.
- Hivatalos és strukturált kapcsolatot teremtenek a helyi közösség és a központi kormányzat és/vagy más települések lakossága között. A legnehezebb feladat az, hogy a magasabb környezeti teljesítményt egy szervezet integráns részévé tegyék, ezért az ezen a téren elért sikerek továbbadása felbecsülhetetlen értékkel bír és ritkán követel nagy tőkebefektetést.

Az önkormányzat fő jellemzői közül kiemelendők az alábbi funkciók:

- **Információszolgáltató.** Mindennapi életünk során folyamatosan hatalmas információtömeg áramlik komplex környezetünkkel kapcsolatban. Ebből a halmazból csak kevés szervezet és egyén képes kiszűrni a számára fontos tényeket, ezért az önkormányzat mint „tolmács” felismeri, hogy az információ könnyű elérésének lehetővé tétele nagyban támogatja a helyi közösséget.
- **Kapcsolatszervező, hálózatműködtető.** Amennyiben a közösség teljes erőforrásbázisát mozgósítani akarjuk, akkor az üzleti szektor, az önkéntes szektor és az állami szektor erőit egyesíteni kell és ebben nagy szerepe van a helyi önkormányzatnak. Képesnek kell lennie, hogy az együttműködések és társulások különböző formáin keresztül bevonja az említett csoportokat a folyamatba, ezzel biztosítva a nagyobb fenntarthatóságot.
- **Lobbizó és az általános megegyezést segítő fél.** Az önkormányzatnak szócsóként is működnie kell, ami eljuttatja a közösség reményeit és törekvéseit nemzeti és nemzetközi szintre. Nemzetközi szervezeteken keresztül pedig kapcsolatot teremthetnek az ENSZ kezdeményezéssel. Az önkormányzatok az adminisztráció azon szintjén helyezkednek el, ahol a dolgok valójában megtörténnek. A nemzetközi

egyezmények és a központi politika jelentősége széles körű egyetértést elősegítő hatásukban rejlik, de ezek végül mindig helyi szintről induló folyamatokhoz vezetnek. Bár az önkormányzatok szerkezete és hatásköre eltérő, a helyi közösség erőforrásainak elosztására nagyjából hasonló, már létező mechanizmusokon keresztül képesek hatni.

– **Kiterjedt szolgáltató-rendszer működtetője.** Az önkormányzatok jelentős befolyással rendelkeznek a helyi infrastruktúra (tömegközlekedés, csatornarendszer, vízszolgáltatás stb.) felett.

- **Az erőforrások egyik legnagyobb felhasználója.** A legtöbb közösségben az önkormányzat messze a legnagyobb munkáltató és erőforrás felhasználó. Éppen ezért a hatékonyság növelését, a hulladék mennyiségének csökkentését célzó intézkedések és egyéb, a fenntarthatóság szem előtt tartó belső akciói direkt módon is nagy hatással vannak.

– **A piacot befolyásoló erő.** Mint az áruk és szolgáltatások egyik legnagyobb szervezeti fogyasztója a településen, az önkormányzat jelentős befolyást gyakorolhat beszállítóira. A beszállítói lánc tagjainak szigorú követelményeket szabó „tisztá” beszerzési eljárások pozitív hatásai jóval a közösség keretein túl is érezhetőek lehetnek.

– **Példakép más szervezetek számára.** A környezetmenedzsment javuló gyakorlatával kapcsolatban szükség van a megfelelően tanulmányozott és jól dokumentált példákra. Az önkormányzat saját tapasztalatainak továbbadása ösztönzőleg hathat mások számára. Lehet, hogy a tapasztalatok egy része kifejezetten technikai jellegű, pl. egy új technológia energiahatékonyságának piaci tesztelése, más esetben módszertani, pl. egy hosszú távú környezeti költségeket is kezelő számviteli rendszer bevezetése. Az önkormányzat választott képviselői és az önkormányzati bürokrácia érintett tagjainak megnyerése (amely testületi elkötelezettséget jelent) feltételezi a munkatársak széles körű tájékoztatását magáról a célkitűzésekről, az alapfilozófiáról, illetve a munkatársak képzését a tudatosság növelése érdekében.

A sikeres Local Agenda 21 nem csupán dokumentációk, tervek sorozata, hanem egy olyan partneri, közösségi együttműködő rendszer, amely a célokat kijelöli, a programokat kialakítja és önfenntartó módon azt hosszú távon működteti a rendszert folyamatosan javítva.

A siker szempontjából nagyon fontos a partnerek kiválasztása.

A potenciális partnerek az egyes helyi közösségekben számos tényezőtől függően (gazdasági – társadalmi fejlettségi szint, hagyományok, etnikai, vallási összetétel stb.) eltérően alakulnak.

A fő érdekcsoportok: önkormányzat; szolgáltató; társadalmi szervezetek; közösségi szervezetek; iskolák; vállalkozások; szakmai szervezetek; kisebbségek.

.

3.2 A NEMZETI FENNTARTHATÓ FEJLŐDÉS STRATÉGIA

A Nemzeti Fenntartható Fejlődés Stratégia célja, hogy elősegítse a hazai társadalmi- gazdasági- környezeti folyamatok összességének, azaz országunk fejlődésének közép-, illetve hosszútávon fenntartható pályára való áttérését, figyelembe véve a hazai adottságokat és a tágabb folyamatokat, feltételeket. Egy hosszú távú keretstratégiai jellegű dokumentum, mely valamennyi társadalmi, gazdasági és környezeti területre pozitív, fenntartható jövőképhez vezető, hosszú távú cél- és ennek megfelelő eszközrendszerrel vázol fel. Azonosítja a fenntarthatóság útjában álló tényezőket, illetve azokat a feltételeket, melyek elősegítik a haladást a „fenntarthatóság útján”, konkrét, elérendő célokat, prioritásokat, feladatokat fogalmaz meg.

A helyzetelemzés eredményeként megfogalmazza azokat a folyamatokat és jelenségeket, melyek Magyarországon a fenntarthatóságot veszélyeztetik:

- *A környezet eltartó képességének csökkenése*
- *Gyorsuló ütemben fogyó és öregedő népesség*

- *Alacsony (hivatalos) foglalkoztatási arány*
- *Nemzetközi összehasonlításban romló átlagos színvonalú, a későbbi elhelyezkedést nem elég jól szolgáló, a társadalmi különbségeket felerősítő, irányítási és finanszírozási problémákkal küzdő közoktatás és felsőoktatás*
- *Rossz egészségi állapot, és problémás egészségügyi rendszer*
- *Jövedelem, egészségi állapot, képzettség, közszolgáltatásokhoz való hozzáférés mentén növekvő társadalmi különbségek, leszakadó rétegek kialakulása*
- *Nem fenntartható (anyag- és energiaigényes) fogyasztói szokások*
- *Biológiailag aktív területek csökkenése, felaprózódása*
- *Növekvő területhasználat*
- *Veszélyeztetett vízkészletek*
- *Gyenge kis- és középvállalkozások*
- *Külső függésben levő és a fosszilis energiahordozókra alapozott energiarendszer*
- *A természeti erőforrások szűkösséget nem tükröző árképzés*
- *Feszültségeket rejtő államháztartási helyzet*
- *Lassú és nem kellően hatékony hatósági és szolgáltatási eljárások a közigazgatásban*

A fenntarthatóságot veszélyeztető folyamatok és jelenségek alapján a NFFS kijelöl 11 prioritást, amelyek egyszerre több problémakört érintenek és a kulcsfontosságú folyamatok kedvező befolyásolásával hathatnak a fenntarthatóság irányába:

1. *Fenntartható népesedési politika*
2. *Egészségi állapot javítása*
3. *A társadalmi kohézió és a foglalkoztatás javítása*
4. *A természeti értékek védelme*
5. *A klímaváltozás elleni küzdelem*
6. *A fenntartható vízgazdálkodás*
7. *A versenyképesség fenntartható erősítése*
8. *A fenntartható termelési eljárások és fogyasztói szokások erősítése*
9. *Az energiagazdálkodás átalakítása*
10. *A fenntartható mobilitás és térszerkezet kialakítása*
11. *A gazdasági szabályozás*

A kitűzött prioritások megvalósulása, csak a társadalom tudatos tevékenysége és a szférák hatékony együttműködése által jöhet létre, ezért megfogalmazza a végrehajtás átfogó feladatait, horizontális céljait:

- A tudásbázis növelése és a tudás megosztása
- Az állampolgári aktivitás és elkötelezettség növelése
- A közpolitikák fejlesztése és átalakítása
- Az intézményrendszer átalakítása
- A változások folyamatos nyomon követése és értékelése

3.3 A LOCAL AGENDA 21 CÉLJA, JELENTŐSÉGE

Segesd Község Önkormányzata **KEOP-1.2.0/B/10-2010-0069** azonosító számú "**Segesd Község szennyvízelvezetése és szennyvíztisztítása**" című nyertes projektje kapcsán vállalta a **Fenntartható Fejlődés Helyi Programjának elkészítését**. Aközség életében példaértékű a beruházás, mert nemcsak a környezet állapota, hanem közel ezer család életminősége javul majd a fejlesztés következtében. A projekt és a hozzá kapcsolódó infrastrukturális fejlesztések egyszeri, soha vissza nem térő alkalmat biztosítanak a programban érintett településrészek korábbi években nem tapasztalt, jelentős mértékű fejlődéséhez. **A község életében a Fenntartható Fejlődés Helyi Programjának kidolgozása újabb jelentős lépés a fenntarthatósághoz vezető úton.** A program fő célja a fenntarthatósághoz vezető feladatok és irányvonalak meghatározása. A Fenntartható Fejlődés Helyi Programja olyan **rugalmasan kezelhető lokális, kis regionális komplex fejlesztési program**, mely a fenntartható fejlődés elveire épül, iránymutatás ad a jövőben elérni kívánt településfejlesztési célok megvalósításához. A kitűzött stratégiai célokat, prioritásokat és a végrehajtandó feladatokat a változó körülmények hatásainak figyelembe vételével időről-időre felül kell vizsgálni, ezzel elősegítve a program aktualitását és hosszú távú megvalósíthatóságát. Az LA21 a környezeti, társadalmi és gazdasági fenntarthatóság megteremtésére irányul, e három pillért összefüggéseiben kezeli. Sikeres megvalósítása az érintett helyi társadalmi és gazdasági szereplők aktív részvételét kívánja.

3.4 A LOCAL AGENDA 21 SZERKEZETE, MÓDSZERTANA

Segesd Község helyi fenntarthatósági programjának kidolgozását megelőzte egy átfogó a településen elérhető **településfejlesztési dokumentumok elemzésére épülő helyzetfeltárás**. A programot a helyi adottságoknak megfelelően a Nemzeti Fenntartható Fejlődés Stratégiában foglaltak figyelembevételével készítettük, illetve megvizsgáltuk a hatályos nemzetközi, országos, regionális, megyei és települési fejlesztési koncepciókhoz történő kapcsolódási pontokat. Az új fejlesztési célok és prioritások meghatározásánál az említett városfejlesztési dokumentumokban leírt célrendszer fenntarthatósági szempontok szerint felülvizsgáltuk az újonnan jelentkező fejlesztési szükségletek figyelembe vételével. Ezen túlmenően a településen végzett **lakossági kérdőív kiértékelésével**, illetve a település környezeti, társadalmi és gazdasági dimenzióját egyaránt vizsgáló **SWOT analízisével** értékeltük a jelenlegi helyzetet és fogalmaztuk meg a jövőbeni fejlesztési feladatokat.

A Fenntartható Fejlődés Helyi Programjának készítése során az alábbi már rendelkezésre álló településfejlesztési dokumentumokra támaszkodtunk:

- Segesd Község Integrált Településfejlesztési Stratégiája,
- Segesd Község Komplex Esélyegyenlőségi programja,
- Segesd Község Önkormányzatának Gazdasági Programja
- Segesd Község Önkormányzatának Környezeti Fenntarthatósági Terve

- Szennyvízelvezetés- és Tisztítás Konstrukció KEOP-1.2.0/B - Segesd Község Szennyvízelvezetése és Szennyvíztisztítása - Megvalósíthatósági Tanulmány
- A Rinyamenti Többcélú Kistérségi Társulás Közoktatási Esélyegyenlőségi Intézkedési Terve 2008-2013

A Fenntartható fejlődés Helyi Programjának szerkezete az alábbiak szerint alakul:

- A „fenntartható fejlődés” történeti vonatkozásai, alapelveinek tisztázása, a Nemzeti Fenntartható Fejlődés stratégia fő irányvonalai, a LA21 jelentősége
- Helyzetfeltárás:
Segesd település környezeti, gazdasági és társadalmi jellemzőinek bemutatása
- Helyzetértékelés:
A településen a lakosság által kitöltött kérdőívek vizsgálata, a kapott adatok kiértékelése. A település SWOT analízise.
- Stratégiai akciótervezés:
Célállapot, stratégiai prioritások, várható hatások meghatározása.
- Megvalósítás
A környezeti, gazdasági és társadalmi pillérre épülő cselekvési programok, feladatok meghatározása
- Monitoring és visszacsatolás

A LA21 három terület – a társadalom, a környezet és a gazdaság – egységes rendszerbe foglalása, ahol a fenntarthatóság elve alapján a természeti-környezeti értékeknek van elsőbbsége.

A fenntarthatóság lokális programja:

Ökológiai szempontból a helyi környezet káros anyagoktól való védelmével és a természeti erőforrások hatékony hasznosításával garantálja a lakosság hosszú távú jólétét, valamint a növény- és állatvilág életkörülményeit és sokféleségét.

Gazdasági szempontból jelentős mértékben támaszkodik az emberi munkaerőre, a megújuló erőforrásokra és a nemzetgazdaság egésze szempontjából optimális gazdálkodási formációkra.

Társadalmi szempontból helyi konszenzus az alapértékekről, az egészséges életkörülményekről, a jelenlegi és a jövőgenerációk számára szükséges feltételek biztosításáról.

A fenti hármasság kapcsolatrendszeren belül fontos, hogy fokozatosan átalakítsuk a társadalom- természet-gazdaság hagyományos kapcsolatrendszerét, a fenntartható fejlődés stratégiai elvének megfelelően. (Szlávik, Turchany, 2002)

4. HELYZETELEMZÉS

4.1 A TELEPÜLÉS BEMUTATÁSA ÉS HELYE A KISTÉRSÉGBEN

4.1.1 A RINYAMENTI KISTÉRSÉG BEMUTATÁSA

A Rinyamenti kistérség települései 1995-ben alapították meg a Rinyamenti Területfejlesztési Önkormányzati Társulást, érdekeik hatékonyabb érvényesítése, és eredményesebb együttműködésük érdekében. A társulás 2004. nyarán átalakult, és létrejött a *Rinyamenti Kistérség Többcélú Önkormányzati Társulása*. E társulás keretében a korábbi együttműködés kiszélesedett, és a területfejlesztés mellett már a közoktatás, a hétközi és hétvégi orvosi ügyelet, a szociális ellátás valamint család-, gyermek-, és ifjúságvédelem, a belső ellenőrzés feladatait is közösen látják el az önkormányzatok. A feladatellátáshoz szükséges forrásokat a többcélú társulások részére nyújtott normatív támogatás, pályázati források, valamint a települések saját forrása jelenti.

A társulás döntéshozó szerve a Társulási Tanács, melynek tagjai az egyes települések polgármesterei. A Tanács munkáját a polgármesterek közül választott elnök, vagy annak akadályoztatása esetén az elnökhelyettes irányítja, valamint egy öt tagú elnökség, és különböző bizottságok (pénzügyi, közoktatási, szociális, egészségügyi) segítik. A bizottságokban a polgármesterek mellett az adott területet jól ismerő, nagy tapasztalattal bíró szakértők is részt vesznek.

4.1.2. A TELEPÜLÉS FEKVÉSE, ELHELYEZKEDÉSE

Segesd kivilágított temploma kiváló útjelzője a dél-somogyi tájra igyekvőknek. Belső-Somogy nagy történelmi hagyományokkal rendelkező központja meghatározó gazdasági és kulturális szerepet tölt be Nagyatád vonzáskörzetében. Böhönyét elhagyva változatos tájon vezet az út Segesdre, erre a több mint ezeréves történelmi múlttal rendelkező nagyközségre, amelynek környéke pazar látnivalókat rejteget a kíváncsi turisták számára. Elérnek ide a Rinya patakok völgyei, és itt ered a Drávát tápláló Segesdi Rinya. Segesd jelentős természetvédelmi értéke a kastélypark, a községet övező tájat pedig három lankás domb teszi változatossá. A település területe 73,29 km²

4.1.3 A TELEPÜLÉS MÚLTJA, TÖRTÉNETE

Segesd történelme több ezer évre nyúlik vissza, a település környékén már a réz- és bronzkorban is éltek emberek, majd később a rómaiak fontos állomása volt a vidék. A következő századokban a honfoglaló magyarok vették birtokukba Segesdet, amely az államalapítást követően sokáig a királynék birtokának számított. A települést először 1193-ban említik írásos emlékek Sequest néven. Később Segest, Següsd, majd Segesd alakban is előfordult. A középkorban a mai megye területén két megye volt: Somogy és Següsd, utóbbit II. Endre feleségének, Jolántának adta hozományul, s a település kisebb megszakításoktól eltekintve egészen 1395-ig a királynékat szolgált.

Segesd folyamatosan fejlődött, 1215-ben például már jelentős templom állt itt. A történelmi viharok azonban többször elérték, s gyakran vetették vissza a fejlődésben. A tatárjárás után sokat időzött e helyen IV. Béla király, aki a hordák elmenetele után mesterembereket hivatott az országba. 1242-1256 között a királyi kancellária itt rendezkedett be és a kancellária is itt működött. A király innen irányította az ország újjáépítését, így valójában a település abban az időben az ország fővárosa volt. Többen közülük itt telepedtek le, s Segesd megint felvirágzott: a XIV. században városi címet kapott, s városi tanács irányította. Ekkortájt jelentős ipari tevékenység folyt itt.

A törökök a hódoltság alatt lerombolták a kolostort, s építőanyagából várat építettek. Ezt változtatva foglalta vissza a magyar, majd a török sereg. 1591-ben a törökök felgyújtották a várat. Zrínyi György megint visszafoglalta, végül ismét török kézre került. 1601-ben ők uralkodtak itt, újból várat építettek, s imaházat emeltek.

A török kiűzése után a ferencesek hozzáfogtak kolostoruk felépítéséhez, ám az néhány év múlva elpusztult. A Rákóczi szabadságharc alatt kezdődött a katolikus egyház újjászervezése, de a két felekezet közti szembenállás hosszú évtizedekig mindvégig érezhető volt. Ez az ellentét napjainkra szerencsére eltűnt, a két nagyobb vallás hívei békében élnek egymás mellett. Napjainkban a katolikus felekezet tagjai vannak többen - csaknem kétezren. Vasárnaponként több mint kétszázan járnak misére, s a kisdíákok nagy része az iskolai tanulmányok mellett a hittannal is szívesen ismerkedik. A reformátusok száma nem éri el a katolikusokét, mindössze kétszáz tagja van a gyülekezetnek.

A település gyönyörű látványossága az 1777-ben épült katolikus templom és a kolostor, előbbi értékes oltárképek díszítik, amelynek a látogatók csodájára járnak. A történelem viharai nem kímélték az épületet: értékes könyvtárának és levéltárának nyoma veszett. A kegykápolna a faluszélen eredő szent forrás mellé épült, ezt sokáig csodatévő helyként keresték fel a zarándokok.

A XX. század elején gróf Széchenyi Bertalannak volt virágzó birtoka Segesd mellett, ahol vetőmagvakat, cukorrépát és dohányt termeltek. A településen élők egy részének fő megélhetési lehetősége ma is a mezőgazdaság.

Nagy hagyománya van e vidéken a málna, a szeder és a feketeribizli termesztésnek. Többen foglalkoznak állattartással és az ipar is jelen van Segesden. A Ferrokov Kft. több mint százötven embernek ad munkát telepein, a másik legnagyobb foglalkoztató pedig az egykori Széchenyi-kastélyban működő Gondviselés Szociális Otthon.

A nagyközség jelentős fejlődésen esett át a rendszerváltást követő évtizedben. Segesd a csatornahálózat kivételével teljesen összkomfortos lett, s az elmúlt években több olyan beruházás is megvalósult, amelyek nemcsak a település arculatát szépítették meg, de a lakosság komfortérzetét is javították. Ilyenek voltak a gázberuházás, a közvilágítás korszerűsítése, a csillagpontos kábeltévé-hálózat és a tornaterem felépítése, valamint elkészült a tűzoltószertár, a sportöltöző, a millennium évében pedig felavatták a Helytörténeti Múzeumot. A civil szervezetek is aktívan részt vesznek a település életében.

Segesd Somogy megye egyik legjelentősebb búcsújáró helye. A segesdi búcsúról már egy 1433-ból származó, a pápának írt levél is beszámol. A faluban minden évben két búcsút is tartanak. A nagyobb, jelentősebb a Kiasasszony napi főbúcsú, melyik a Szűzanya születésnapjához, szeptember nyolcadikához közelebb eső vasárnapon tartják, amikor a zarándokok a csodatévő kútnál gyűlnek össze.

A legendás hagyomány szerint a segesdi hegy tövében felbukkanó forrásnál már a török időkben sokan visszanyerték egészségüket. Ezek hírére gróf Széchenyi Antal tábornok kápolnát építtetett föléje. A barokk kápolna festői szép erdős környezetben áll.

4.2 KÖRNYEZET

4.2.1 TERMÉSZETI ADOTTSÁGOK

4.2.1.1 DOMBORZATI, FÖLDTANI ÉS TALAJVISZONYOK

A település a Nyugat - Belső Somogy Kistáj tagjaként a kistáj keleti részén található. A terület futóhomokformákkal tagolt hordalékkúp-síkság. A település teljes egészében feltöltött süllyedék. A pleisztocén ösfolyók által épített hordalékkúp kavicsos homokanyaga, csak foltszerűen kerül a felszínre, általában 5-15 méter mélyen helyezkedik el. A fekü pannonai agyagos-homokos üledék mélyen helyezkedik el, ezért gazdaságosan nem hasznosítható. A felszíni futóhomok könnyen hozzáférhetetlen és nagy mennyiségben áll rendelkezésre. A településre a jórészt homokhátakon, helyenként löszös üledéken képződött agyagbemosódásos barna erdőtalaj jellemző. A homokon képződött agyagbemosódásos barna erdőtalajok termékenysége gyenge. Az elmúlt 5 évben jelentős külterületi területhasználatban változás nem történt (belterületbe vonás). A település területén maradandó talajszennyezés nincs, talajszennyezéssel kapcsolatos bejelentés, szabálysértés vagy bűncselekmény nem történt.

4.2.1.2 ÉGHAJLAT

A környék éghajlata átmeneti jellegű, a nedves, kontinentális éghajlatot mediterrán és óceáni hatás befolyásolja. A csapadék mennyisége az országos átlagot valamivel meghaladja 700-800 mm, a napfénytartam ennek alatta marad 1900-2000 óra. Az évi középhőmérséklet 10-11 °C, a januári átlag hőmérséklet -2 – -1 °C, a júliusi középhőmérséklet 20-21 °C. Az uralkodó szélirány É-i

4.2.1.3 VIZEK

Segesd község a Rinya vízgyőjti területéhez tartozik. Csapadékvizeinek fő befogadója a Rinya-patak. A település területén a csapadékot felszíni nyílt csapadékvíz elvezető árkok és zárt csatornák gyűjtik és vezetik a vízfolyásba. A befogadóba történő bevezetés előtt környezetvédelmi műtárggyal nem rendelkeznek.

4.2.1.4 TERMÉSZETI ÉRTÉKEK, ÉLŐVILÁG

Segesd az érzékeny természeti területekre vonatkozó szabályokról szóló 2/2002. (I. 23.) KöM-FVM együttes rendelet Segesdet a tervezett érzékeny természeti területek közé sorolja. A kijelölés célja a természeti (ökológiai) szempontból érzékeny földrésztleteken olyan természetkímélő gazdálkodási módok megőrzése, fenntartása, további földrésztletek kijelölése, amelyek támogatással ösztönzött, önként vállalt korlátozások révén biztosítják az élőhelyek védelmét, a biológiai sokféleség, a tájképi és kultúrtörténeti értékek összehangolt megőrzését. A tervezett ÉTT kijelölés azt jelenti, hogy jelentős az extenzív mezőgazdasági hasznosítású földrésztleteken található élőhelyek száma, de a természeti, táji és kultúrtörténeti értékek jelentősége kisebb, illetve olyan területek, ahol az extenzív gazdálkodás ösztönzésével és támogatásával a terület természeti értéke növelhető, a környezet állapota javítható, a rendeletben foglalt intézkedéseket megvalósítása realizálható. Külterületen a birtokrendezéstől és a külterületi utak jó karba helyezésétől lehet általános tájképi változást remélni. Nagyon fontos a Rinyák feltárt vizes élőhelyeinek megőrzési programja. A táj vonzerejének bemutatásának feltételeinek megteremtése is hozzátartozik a tájvédelemhez.

Különleges madárvédelmi területek: a 45/2006. (XII.8) KvVM rendelet 1. számú melléklete alapján Segesden nem található.

Különleges természetmegőrzési területnek jelölt terület a 45/2006. (XII.8) KvVM rendelet 2. számú melléklete alapján nem található a településen.

Kiemelt jelentőségű természet megőrzési területnek jelölt terület a 45/2006. (XII.8) KvVM rendelet 3. számú melléklete alapján nem található a településen.

4.2.2 TELEPÜLÉSI ÉS ÉPÍTETT KÖRNYEZET

4.2.2.1 TELEPÜLÉSSZERKEZET

4.2.2.2 MŰEMLEKEK, HELYI ÉPÍTÉSZETI ÉRTÉKEK

A településen számos országos és helyi védelem alatt álló építészeti értéket látunk:

Országos műemlékek:

- Szent László templom
- Kegykápolna
- Széchenyi Kastély

Helyi védettségű épületek:

- Árpád-házi Szent Margit Múzeum és Könyvtár
- Önkormányzati hivatal

Mindezek mellett számos *köztéri alkotás és emléktábla* díszíti a települést:

4.2.3 KOMMUNÁLIS INFRASTRUKTÚRA

4.2.3.1 SZENNYVÍZELVEZETÉS, SZENNYVÍZTISZTÍTÁS

Segesd Község Önkormányzata **KEOP-1.2.0/B/10-2010-0069** azonosító számú **"Segesd Község szennyvízelvezetése és szennyvíztisztítása"** című nyertes projekt kapcsán vállalta a **Fenntartható**

Fejlődés Helyi Programjának elkészítését, ezért szükségesnek tartjuk mind a projekt, mind a kistérség szennyvízelvezetési és szennyvíztisztítási helyzetének részletes bemutatását a vonatkozó hazai és uniós szabályozás tükrében.

4.2.3.2 A HAZAI SZENNYVÍZELVEZETÉS JELENLEGI SZABÁLYOZÁSA AZ EURÓPAI UNIÓ TÜKRÉBEN

Magyarország számára összhangban a **Víz Keretirányelvvel** stratégiai feladat a felszíni és a felszín alatti vízkészleteink védelme, megőrzése, illetve mértéktartó felhasználása. Mind a felszíni, mind a felszín alatti vízbázisokat érintő szennyezések jelentős részét képviselik a kommunális eredetű szennyező források, beleértve a tisztított kommunális szennyvíz általi felszíni vízterhelést, illetve a csatornázatlan területekről származó nem megfelelő egyedi megoldások általi felszín alatti vízszennyezést. A nyilvánvaló környezetvédelmi érdekek mellett azonban a települési szennyvizek elvezetése, megfelelő kezelése és tisztítása hozzájárul a lakosság életminőségének javításához, a közegészségügyi szempontok érvényesítéséhez, valamint a gazdaság fejlesztéséhez.

Hazánk európai uniós csatlakozásával kötelező érvényű feladattá vált a szennyvízelvezetést és – tisztítást érintő fejlesztések megvalósítása. Mindezt a települési szennyvíz kezeléséről szóló **91/271/EGK irányelv** szabályozza. Az Irányelve rendelkezik a **2000 LE szennyezőanyag-terhelés feletti települések szennyvízgyűjtéséről és tisztításáról**, meghatározza a kapcsolódó határidőket, illetve a pontos követelményeket a szennyvízelvezetési agglomerációk szennyezőanyag kibocsátásának és a befogadó érzékenységének függvényében.

4.2.3.3 NEMZETI TELEPÜLÉSI SZENNYVÍZELVEZETÉSI ÉS -TISZTÍTÁSI MEGVALÓSÍTÁSI PROGRAM

Az Irányelvben előírt kötelezettségek végrehajtása érdekében kidolgozásra került a Nemzeti Települési Szennyvízelvezetési és -tisztítási Megvalósítási Program, melyről az alábbi kormányrendeletek előírásai az irányadók:

- **25/2002. (II. 27.) Korm. rendelet** a Nemzeti Települési Szennyvíz-elvezetési és -tisztítási Megvalósítási Programról
- **26/2002. (II. 27.) Korm. rendelet** a Nemzeti Települési Szennyvízelvezetési és -tisztítási Megvalósítási Programmal összefüggő szennyvízelvezetési agglomerációk lehatárolásáról
- **27/2002. (II. 27.) Korm. rendelet** a Nemzeti Települési Szennyvízelvezetési és -tisztítási Megvalósítási Program végrehajtásával összefüggő nyilvántartásról és jelentési kötelezettségről

A Programot a Kormány legalább **kétévente felülvizsgálja**, és szükség esetén módosítja. Az Irányelvhez kapcsolódó adatszolgáltatási kötelezettségekre kialakításra került a **Települési Szennyvíz Információs Rendszer** (www.teszir.hu).

A **25/2002. (II. 27.) Korm. rendelet 2. §-a értelmében** a kijelölt szennyvíz-elvezetési agglomerációk területén a települési szennyvizek közműves szennyvízelvezetését és a szennyvizek **biológiai szennyvíztisztítását** (II. fokozatú), illetőleg a települési szennyvizek ártalommentes elhelyezését meg kell valósítani, legkésőbb

- a) **2008. december 31-ig a 10 000 LE-nél nagyobb terhelést meghaladó szennyvíz kibocsátású, külön jogszabály által kijelölt érzékeny területeken a nitrogén- és foszforeltávolítás egyidejű biztosításával** (hivatkozott jogszabály: 240/2000. (XII. 23.) Korm. rendelet a települési szennyvíztisztítás szempontjából érzékeny felszíni vizek és vízgyűjtőterületek kijelöléséről)
- b) **2010. december 31-ig a 15 000 LE terhelést meghaladó szennyvíz kibocsátású szennyvíz-elvezetési agglomerációk területén**
- c) **2015. december 31-ig a 10 000-15 000 LE terheléssel jellemezhető szennyvíz kibocsátású szennyvíz-elvezetési agglomerációk területén**
- d) **2015. december 31-ig a 2000-10 000 LE terheléssel jellemezhető szennyvíz kibocsátású szennyvíz-elvezetési agglomerációk területén**

A szennyvíz-elvezetési agglomerációk kijelölésében az az elv érvényesül, mely szerint szennyvízelvezetés és -tisztítás megvalósítása sokszor gazdaságosabb, ha több település összefog, és közös rendszert valósít meg. Tehát a **szennyvízelvezetési agglomeráció** „olyan területet jelent, ahol a népesség és/vagy a gazdasági tevékenység elegendően koncentrált ahhoz, hogy a települési szennyvizet összegyűjtsék és egy települési szennyvíztisztító telepre vagy végső kibocsátási pontra vezessék”. E szerint a szennyvízelvezetési agglomeráció egy vagy akár több közigazgatásilag önálló településből is állhat, ahol a szennyvíztisztító teleppel rendelkező települést az **agglomeráció központjának** nevezzük.

Amennyiben a szennyvízelvezetési agglomeráció a jogszabály által kijelölt érzékeny vízgyűjtő területen található és a szennyvíz befogadója eutrofizációra érzékeny, akkor szigorúbbak az előírások. Előfordul azonban, hogy az ilyen területekről a tisztított szennyvíz normál befogadóba kerül.

Az agglomerációk osztályozása a lakos egyenértékben (LE) kifejezett összes névleges szennyezőanyag-terhelés alapján történik. A LE a szennyvíz szennyezőanyag-tartalmának nemzetközi mértékegysége. 1 LE azt a **szennyvízben lévő, szerves, biológiailag lebontható szennyezőanyag-mennyiséget jelenti, amelynek ötnapos biokémiai oxigén igénye 60 g BOI5 naponta**. Egy lakos egy nap alatt kibocsátott szennyvizében lévő szerves szennyezőanyag-terhelése 60 g BOI5-nek felel meg (1 LE= 1 fő). Egy adott **agglomeráció összes névleges szennyezőanyag terhelése (LE)** tehát nem más, mint az adott szennyvíz-elvezetési agglomeráció állandó lakos számának és az egyéb szennyezőanyag terheléseknek az összege. Az egyéb szennyezőanyag terhelésbe beleértendő a közcatornába vezetett ipari, közintézményekből származó, turizmus általi, szezonális ingadozásból származó stb. terhelés.

A Nemzeti Települési Szennyvízelvezetési és -tisztítási Megvalósítási Program tehát rögzíti a szükséges fejlesztéseket, a határidőket, valamint a becsült beruházási költségeket, melyek szükségesek az Irányelvben előírtak teljesítéséhez.

4.2.3.4 A 2000 LE SZENNYEZŐANYAG – TERHELÉS ALATTI TELEPÜLÉSEKRE VONATKOZÓ SZABÁLYOZÁS

Az Irányelve csak a 2000 LE szennyezőanyag-terhelés feletti települések szennyvízgyűjtéséről és tisztításáról rendelkezik, a 2000 LE alatti településekre vonatkozóan nem tartalmaz határidős kötelezettségeket. A **2000 LE szennyezőanyag-terhelés alatti települések** helyzetének megoldása Magyarország feladata, s mivel a településszerkezetből adódóan számos ilyen település van hazánkban jelentős problémával állunk szemben a felszín alatti vizek jó állapotának elérése érdekében is. Ennek megoldására megalkotásra került az Egyedi Szennyvízkezelés Nemzeti Megvalósítási Programja. E program azonban megszűnt a kapcsolódó jogi szabályozási feladatokat a 147/2010. (IV. 29.) Korm. rendelet, illetve

annak módosítása a **209/2011. (X. 12.) Korm. rendelet** vette át, mely részletesen tartalmazza a Települési Szennyvízkezelési Program tartalmi követelményeit, illetve az egyedi szennyvízkezelő létesítményekkel kapcsolatos szabályozást.

4.2.3.5 ORSZÁGOS ÉS MEGYEI KITEKINTÉS A KÖZÜZEMI VÍZELLÁTÁS ÉS SZENNYVÍZ-ELVEZETÉS HELYZETÉRŐL

Magyarország közműves ivóvízellátás tekintetében a nemzetközi összehasonlítást figyelembe véve jó mutatókkal rendelkezik. A **vezetékes ivóvíz-ellátottság** az ország településeit tekintve már 2007 – ben elérte a **100 %-ot**. A **vízvezeték hálózatba bekapcsolt lakások aránya** 2010-ben megközelítette a **95%-ot**. A vízellátás területi kiterjesztésével sokat javult Somogy megye vízellátási helyzete is. A szennyvízelvezetés és szennyvíztisztítás tekintetében kedvezőtlenebbnek tekinthető az országos helyzet, a nemzetközi összehasonlítást figyelembe véve e területen továbbra is elmaradás tapasztalható. 2010-ben a közműves szennyvízelvezetést tekintve 1414 csatornázatlan helység volt Magyarországon (ez az összes település mintegy 45%-a). Az ellátottsági szintekben jelentkező több mint **22,5 %-os** különbség, az ún. **közműolló** (a bekötött lakások arányát tekintve) is ezt a tényt erősíti. A hazai szennyvízelvezető rendszerek műszaki megoldására a helyi, települési szintű kiépítés a jellemző. Gyakori továbbá a két vagy több település, vagy város és a környező települések együttes szennyvízelvezetése, illetve közös szennyvíztisztítása (kistérségi és szennyvíz-agglomerációs rendszerek) is. További probléma, hogy a közüzemi szennyvízelvezető rendszerek kiépítettsége nincs összhangban a szennyvíztisztítók kapacitásával, ily módon, egyes területeken a telepek alulterheltsége, máshol túlterhelése továbbra is jellemző. A szennyvíztisztító telepek hatékonysága a létesítmények műszaki állaga, az alkalmazott technológia, a kiépített teljesítmény, a hidraulikai és szennyezőanyag-terhelés, az üzemeltetés szakszerűsége stb. függvényében eltérő. A tisztított szennyvizek nagy része csak mechanikai kezelés után (olykor csupán egy átemelő-telepi rácson átvezetve) jut a befogadóba. Az ilyen tisztítási fokozat nem felel meg a közegészségügyi és környezetvédelmi követelményeknek. A biológiailag is kezelt szennyvizek aránya az összes tisztított települési szennyvízhez viszonyítva 2010 végén 98%-v volt, elsősorban a budapesti szennyvíztisztítási fejlesztéseknek köszönhetően, beleértve a tisztítótelepre közvetlenül szállított települési folyékony hulladék ártalmatlanítását is.

2010-ben a keletkezett települési szennyvíz mennyisége az egy lakosra jutó mennyiséget tekintve – a Rinyamenti kistérség 12 -13 m³-rel alsó szélsőértéknek számít a Dél-dunántúli régióban. A közműves csatornázással rendelkező lakások számát, arányát tekintve 2010 végén átlag alatti arányban tekinthető csatornázottnak Somogy megye is.

A 2010-es Somogy megye Statisztikai Évkönyve szerint Somogy megyében:

A közüzemi **ivóvízvezeték-hálózatba bekapcsolt lakások aránya 96,4 %** volt, míg a **közüzemi szennyvízgyűjtő hálózatba bekapcsolt lakások aránya 60, 8%**. A **közműolló** (a vízhálózatba és a csatornahálózatba bekapcsolt lakások arányának különbsége - másodlagos közműolló –) mértéke **35.6 %-os** nyitottságot mutat, mely felette van mind a Dél-dunántúli Régió **30,4%-os**, mind az országos **22,5 %-os** átlagnak.

4.2.3.6 A RINYAMENTI KISTÉRSÉG STATISZTIKÁJA

2010-ben a közüzemi **ivóvízvezeték-hálózatba bekapcsolt lakások aránya 95,3 %** volt, míg a **közüzemi szennyvízgyűjtő hálózatba bekapcsolt lakások aránya 22,5%**. A **közműolló** (a vízhálózatba és a csatornahálózatba bekapcsolt lakások arányának különbsége - másodlagos közműolló – mértéke **72,8 %-os** nyitottságot mutat. Somogy megye 5 kistérsége közül az ivóvízvezeték-hálózatba bekapcsolt lakások aránya mindenhol 90% feletti, míg a közüzemi szennyvízgyűjtő hálózatba bekapcsolt lakások arányát tekintve a Rinyamenti kistérség a 22,5% ponttal az utolsó helyen szerepel a megye kistérségei között.

4.2.3.7 A RINYAMENTI KISTÉRSÉGBEN TALÁLHATÓ TELEPÜLÉSEK SZENNYVÍZKEZELÉSI HELYZETÉNEK BEMUTATÁSA

A Rinyamenti kistérség 18 települése közül mindössze 2 település tartozik a Nemzeti Települési Szennyvízelvezetési és -tisztítási Megvalósítási Programról szóló 25/2002 (II.27.) Korm. Rendelet szerinti 2000 – 10 000 LE közötti szennyvízterhelésű kategóriába, normál (tehát nem érzékenynek minősített) területen, melyekre nézve a kiépítési határidő 2015. december 31. A kijelölt szennyvízelvezetési agglomerációk területén a települési szennyvizek közműves szennyvíz- elvezetését és a szennyvizek biológiai szennyvíztisztítását, illetőleg a települési szennyvizek ártalommentes elhelyezését kell megvalósítani. Két településen, Kutason és Segesden jelenleg folyamatban van a korszerű szennyvízberuházás. A kistérségben Nagyatád 10 000 LE –et meghaladó terheléssel jellemezhető szennyvíz-kibocsátású település, rendelkezik a 2008. december 31.-i állapot szerint a 25/2002 (II.27.) Korm. Rendelet alapján, megfelelő szennyvízelvezető és -tisztító rendszerrel.

A Rinyamenti kistérség 18 települése közül 15 település sorolandó a 2000 LE alatti szennyezőanyagterhelés „kategóriába”. Érzékenynek minősített befogadók vízgyűjtőterületein lévő kistelepülések a 2000 LE alatti szennyvízterheléssel nincsenek a kistérségben. Egy településen, Somogyszobon van kiépített szennyvízcsatorna hálózat, illetve működik kis kapacitású szennyvíztisztító. Segesd, Tarany, kutas, Ötvöskőny, Bakháza, Görgeteg, Háromfa, Kutas, Lábod, Nagyatád, Rinyaszentkirály településeken a sikeres KEOP pályázatnak köszönhetően korszerű szennyvízberuházás valósulhat meg. A keletkező települési folyékony hulladék ártalommentes elhelyezése a Rinyamenti kistérség fejlődése és megítélése szempontjából, illetve a környezet védelme érdekében is egyaránt fontos feladat. A csatornahálózattal nem rendelkező településeken a „szennyvizeket” elszikkasztják, vagy sok esetben a nem megfelelően kialakított szennyvíztárolókba gyűjtik össze. Mind a nem megfelelően kialakított szennyvíztárolók, mind az illegális ürítések komoly terhelést jelentenek a talaj és a felszín alatti vizek szempontjából. Kedvezőbb esetben a települési folyékony hulladékot jellemzően magánvállalkozók szállítják el szippantós kocsival a mikro-térségi központokban található szennyvíztisztítóba (Segesd kazettás szennyvíztisztító). Bár a települések önkormányzatai folyamatosan keresik a lehetőségeket a szennyvízkezelési helyzet megoldására, azonban - LHH kistérség lévén - az önkormányzat, illetve a sokszor mélyszegénységben élő lakosság korlátozott anyagi lehetőségei nehezítik a szennyvízberuházások megvalósítását. Sok esetben az is nehezíti az önkormányzatok helyzetét, hogy – felméréseik alapján – az esetlegesen megvalósuló szennyvízberuházás esetén is csekély hajlandóságot mutat a lakosság az ingatlanok szennyvízcsatorna hálózatára történő bekötésére.

5.SEGESD SZENNYVÍZELVEZETÉSE ÉS SZENNYVÍZTISZTÍTÁSA

Segesd település a Nemzeti Települési Szennyvízelvezetési és -tisztítási Megvalósítási Programról szóló 25/2002 (II.27.) Korm. Rendelet szerinti besorolása:

Agglomeráció 2000–10 000 LE közötti szennyvízterheléssel, normál területen

Kiépítési határidő: 2015. december 31.

Az agglomeráció központi települése/települései: Nagyatád

Az agglomeráció szennyvízterhelése (LE): 2 691

A jelenlegi állapot bemutatása:

A projekt barnamezős beruházás kritériumának megfelel, hisz a tervek szerint a szennyvíztisztító telep a jelenlegi meglévő kazettás rendszerű, szippantott szennyvíz elhelyező területen valósul meg, újabb zöld terület igénybe vétele nélkül.

A folyékony hulladék mennyiség ártalmatlanítása környezetszennyező módon történik, az alábbiak szerint:

A jelenlegi megoldás szerint az ingatlanokon keletkező háztartási szennyvizek egyedileg a telken belül elhelyezett többnyire szikkasztásos elven működő gyűjtőaknába, gödrökbe kerül elhelyezésre. Innen a

kommunális hulladék víztartalma a talajba, illetve a talajvízbe szivárog, míg a beszáradt és berothadt iszapot időközönként többnyire mikor a gyűjtő megtelik, kiszippantják.

Mivel a folyamat nem rendszeresen ellenőrzött, így nem garantálható, hogy minden esetben az elszállított szennyvíz megfelelő kezelésben részesül, feltételezések szerint egy jelentős részét illegálisan, a települések külterületi részén környezetszennyező módon helyezik el.

Közszolgáltatási szerződés keretében a DRV ZRt. folyamatosan végzi a folyékony hulladék elszállítását. A szippantott szennyvíz a településtől északra kialakított teraszos kazettás elhelyező telepre kerül. Az előkezelés nélkül kihelyezett szennyvíz a talajba, felszíni és felszín alatti vizekbe fertőzést, nitrátosodást okozhat. Ezt kívánja megelőzni, a szennyvizek és szennyvíziszapok mezőgazdasági felhasználásának és kezelésének szabályairól szóló 50/2001. (IV.3.) Kormányrendelet amely alapján a kihelyezett szennyvizet 6 hónapos előkezelésnek kell alávetni. Az új jogszabályok anyagi, és technológiai nehézséget jelentenek a vállalkozóknak, így még inkább indokolt előtérbe helyezni a szennyvíztisztító telepen történő ártalmatlanítást.

Jelenleg új építés esetén vízzáróan kialakított zárt rendszerű szennyvíztároló létesítése minden esetben kötelezően előírt, melyek ugyan jelentenek bizonyos védelmet, amellet, hogy az elszivárgás a zárt tárolóknál sem kizárt, nem érvényesülnek az Országos Hulladékgazdálkodási Stratégia, illetve a Hulladékgazdálkodási törvény által előírt folyékony hulladék-csökkentési célkitűzések, melyek mindenképpen indokolják a szennyvíz csatornahálózat kialakítását.

Szükségszerű tehát, hogy a fejlesztéssel megvalósuljon a szennyvíznek a kibocsátási helytől (ingatlanok) közcsatornán történő elvezetése és a leendő szennyvíztisztító telepen a befogadóra előírt határértékekre történő megtisztítása.

Segesd a Dél-dunántúli Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség 3917-11/2009. számú határozat értelmében a folyékonyhulladék ártalmatlanító telep üzemeltetője a Dunántúli Regionális Vízmű Zrt., a tulajdonos Segesd Község Önkormányzata. A határozat értelmében a működési engedély határideje 2015. december 31.

5.1 IVÓVÍZELLÁTÁS

A településen a vízi közműszolgáltatást a DRV végzi. A település legkiépítettebb közműve a vezetékes ivóvíz-szolgáltató rendszere. A településen minden utcában kiépítésre került, így szinte a teljes lakosság rendelkezik vízellátással. A közüzemi ivóvízvezeték-hálózatba bekapcsolt lakások aránya **93,0%** (KSH, 2010). Az egy lakosra jutó évi vízfogyasztás $39,5 \text{ m}^3$ (KSH, 2010).

Segesd ivóvíz minőségi határértékeit a 201/2001. (X.25.) Korm. Rendelet tartalmazza. Mivel a település ivóvizében sok volt a vas és a mangán, ezért 2008-ban egy új vízkezelő létesült, melynek próbaüzeme sikeresen lezárult. A segesdi vízmű vízkészletének mennyisége: $12670 \text{ m}^3/\text{d}$, a vízkészlet minősége II. oszt. rétegvíz, mértékadó kapacitása $660 \text{ m}^3/\text{d}$, az engedélyezett átlagos vízkivétel $320 \text{ m}^3/\text{d}$. A településen 3 db termelőkút található, az 1. számú fűrt kút mélysége 155 m , létesítésének éve 1990., nyugalmi vízszintje (-) $19,2 \text{ m}$, kitermelhető legnagyobb vízmennyisége 360 l/p , a beépített szivattyú típusa EMU K 63.1-10, védőterületének nagysága $20 \times 20 \text{ m}$. A 2 számú fűrt kút mélysége $140,7 \text{ m}$, létesítésének éve 1971., nyugalmi vízszintje (-) $3,5 \text{ m}$, kitermelhető legnagyobb vízmennyisége 240 l/p , a beépített szivattyú típusa VOGEL 61 TL 12 HF, védőterületének nagysága $20 \times 20 \text{ m}$. A 3 számú fűrt kút mélysége 135 m , létesítésének éve 1976., nyugalmi vízszintje (-) $2,0 \text{ m}$, kitermelhető legnagyobb vízmennyisége 280 l/p , a beépített szivattyú típusa EMU K 64-10, védőterületének nagysága $20 \times 20 \text{ m}$. 2010-ben az értékesített ivóvíz mennyisége 87.947 m^3 volt. A településen a közösségi szennyvízelvezetés még nem épült ki. A szippantott szennyvizet a Segesd Községi Szennyvízelvezető és – tisztítóműben kezelik, mely egy teraszos kazettás szennyvíztisztító. Engedély száma 13468-1/2008-446. A telep Segesd külterületén található. A keletkezett szennyvíz mennyisége: Q átlag = $100 \text{ m}^3/\text{d}$ (települési folyékony hulladék), Q csúc = $120 \text{ m}^3/\text{d}$ (települési folyékony hulladék). A szennyvíztisztító telep kapacitása: $Q_h = 120 \text{ m}^3/\text{d}$. A tisztított szennyvíz befogadója a Rinya-patak.

5.2 ENERGIAGAZDÁLKODÁS

A településen 1997-ben kezdték meg a vezetékes gáz kiépítését. A vezetékes gázt fogyasztó háztartás a lakásállomány százalékában 33 % (KSH, 2010) Egy háztartási fogyasztóra jutó évi fogyasztás a vezetékes gáz esetében 1 608 m³ (KSH, 2010). A településen a gázellátást az E.ON Dél-dunántúli Gázhálózati Zrt. végzi.

A településen a villamosenergia-hálózat kiépítése teljes körű, a szolgáltatást az E.ON Dél-dunántúli Áramhálózati Zrt. végzi. Egy háztartási fogyasztóra jutó évi fogyasztás a villamos energia tekintetében 2 582 kWh (KSH, 2010).

5.3 HULLADÉKGAZDÁLKODÁS

A rendszeres hulladékgyűjtésbe bevont lakások száma megfelelőnek mondható. A község rendelkezik szelektív hulladékgyűjtő szigettel, bár a szelektív hulladékgyűjtés jelenleg még nem teljes mértékben megoldott a településen. A *szilárd hulladék* kiszállításra kerül, mert a településen nem található hulladékkezelő telep. A hulladék begyűjtését és elszállítását a RUMPOLD-MARCALI Kft. végzi. A települési szilárd hulladék a marcali hulladéklerakóba kerül. A Dél-Dunántúli Regionális Terv adatai alapján a településen 2011-ben a keletkező szennyvíz mennyisége 72 864 m³/év, ebből az önkormányzat által megadott adatok alapján 3 600 m³-t szállítottak el, amely Segesden került ártalmatlanításra.

A településre hulladékbeszállítás nem történik

A kiemelten kezelendő hulladékáramok szelektív gyűjtése közül száraz elem gyűjtése valósul meg. Az egészségügyi hulladékot a Pécsi Környezetvédelmi Kft. szállítja el.

A településen a csomagolási hulladékok közül, a papír időszakos gyűjtése valósul meg, évi két alkalommal.

5.4 KÖZLEKEDÉSI INFRASTRUKTÚRA

Segesd községet - a 68-as számú, egy döntően észak-déli irányú másod rendű főút szeli ketté, amely Somogy megye déli részét köti össze a Belső-Somogyon át a Balaton délnyugati részével és az M7-es autópályával. Ebből ágazik ki a település északi belterületén kelet felé a Kutas község felé haladó, település középső részén nyugati irányba Somogyszob község felé haladó alsóbbrendű út.

A településtől északra a szomszéd település – Böhönye határában keresztezi a 61.sz. másodrendű főút. A települést kelet-nyugati irányban átszelő, Somogyszob-Balatonszentgyörgy vasútvonalon a forgalom szünetel. A település belterületi közlekedési útvonalainak állapota megfelelő. A község saját, belterületi tömegközlekedéssel nem rendelkezik. Távolsági tömegközlekedési lehetőséget a távolsági autóbusszjáratok biztosítanak a lakosok számára. A településen jelenleg 4 buszmegálló található, melyek állapota eltérő. A 4 megálló közül 3 rendelkezik fedett váróval.

5.5 TÁRSADALOM

5.5.1 DEMOGRÁFIAI HELYZET

Dél-Dunántúl népesedési viszonyai az országos tendenciákkal összhangban, de az országos átlagnál kedvezőtlenebbül alakultak, fokozottabban jelentek meg az országosan is problémásnak mondható jelenségek, mint a csökkenő népességszám, az alacsony élve születési és a magas halálozási arány, valamint az előrehaladott demográfiai öregedés.

Dél-Dunántúl sajátos problémájaként kell kiemelni az alacsony népsűrűséget, melynek fő oka, hogy a településeinek közel 50%-a aprófalvas, kevés nagyváros található. A Rinya-menti kistérség a legritkábban lakott területek közé tartozik, a népsűrűsége nem éri el az 50 fő/km²-t (2005-ben 44 fő/km² A kistérség lélekszáma évről évre csökken. A csökkenés mértéke magasan meghaladja az országos átlagot, a 2003 évben a kistérség népessége 28 222 fő volt. A (2001) népszámlálási adatokhoz viszonyítva ez 1,4 %-os csökkenést mutat. A népességfogyás elsődleges okának tekinthetjük a növekvő természe-

tes fogyást, mely az alacsony születésszámmal és a kedvezőtlen mortalitási viszonyokkal magyarázható. Az élve születések száma erőteljesen visszaesett (születési arányszám 9,1‰), a halandóság magas szinten állandósult (16,8‰). a somogyi kistérségek közül a legkedvezőtlenebb halálozási aránnyal a Rinyamenti rendelkezik, itt 16,8 az ezer főre jutó halálozási arány, míg a megyei átlagérték 14,1‰., a régiós összehasonlításban még riasztóbb az eltérés, itt ugyanezen érték 13,9 ‰. A kistérségen belül Segesden kiugróan magas természetes fogyás, mely a nagy létszámú, időskorúak ellátását biztosító szociális otthon következménye. Az ezer lakosra vetített élveszületések száma kistérségi viszonylatban átlagos (9,1‰), meghaladva a megyei (8,9‰), illetve régiós (8,9‰) értékeket. A kistérségen belül Nagyatádon a legnagyobb mértékű a születések számának csökkenése. A természetes fogyás a Rinyamenti kistérségben az egyik legrosszabb mutatóval rendelkezik, (7,7‰), öt csak a Fonyódi kistérség előzi meg, ahol a halálozási arány jóval kisebb, mint a Rinyamenti érték, viszont rendkívül alacsony a születések száma. A természetes fogyás megyei értéke (5,2‰), míg régiós viszonylatban (5‰), ezeket a Rinyamenti érték jóval meghaladja.

Az országos tendenciához hasonlóan Segesd községre is a népességfogyása jellemzi. A **lakónépesség száma 2625 fő** (KSH, 2013. január 1.). A 2001. évi népszámlálási adatokhoz képest a település lakossága 3,9 %-kal csökkent, mely alatta van a kistérség 4,04 %-os átlagnak.

A jelentős népességfogyás oka, a szintén egész országra jellemző „előregedő társadalom” jelensége. Az előregedő társadalmakban ugyanis felbomlik az egyensúly és a 60 év felettek száma, meghaladja a 0-14 éves korosztályba tartozók számát, mely komoly gazdasági következményeket is von maga után. A lakosság korcsoport szerinti megoszlása összefügg a különböző népmozgalmi eseményeket bemutató - élveszületési, halálozási és belföldi vándorlási - mutatókkal, melyek szintén hatást gyakorolnak a település lakosságának változására, jelen esetben a jelentős mértékű csökkenésre.

5.5.2 OKTATÁS-NEVELÉS

A közoktatás hatékony megszervezése minden országban elkerülhetetlenné teszi a települések közötti együttműködést, így a Rinyamenti kistérségben is. E nélkül megfelelő minőségű és pénzügyi szempontból is fenntartható, uniós normáknak is megfelelő közoktatás elképzelhetetlen. A közoktatás megszervezése jelentős anyagi terheket ró az önkormányzatokra, hiszen az, kötelező feladat ellátási hatáskörébe tartozik. Az Önkormányzati Tv. 41.§-a azonban lehetőséget biztosít a települési önkormányzatok számára, hogy feladataik hatékonyabb elvégzése érdekében szabadon társulhassanak egymással. A közoktatási szolgáltatások esetében – kiemelten az olyan aprófalvas szerkezetű térségek esetében, amelyhez Segesd is tartozik - az erőforrások hatékony koncentrálása és fejlesztése kistérségi, illetve mikrotérségi szinten oldható meg. A rendszer kialakítására terv is készült 2007-ben, „**Rinyamenti Többcélú Kistérségi Társulás Közoktatási Esélyegyenlőségi Intézkedési Terve 2008 – 2013**” címmel. Segesd Község Önkormányzata kötelező és önként vállalt oktatás-nevelési feladatait többnyire társulási keretek között látja el. Segesd azon települések közé tartozik, melyek **többcélú társulás** keretében látják el az oktatás-nevelési feladatokat. A **Segesd-Tarany Közoktatási Intézmény** 2009-ben lezajlott átszervezés során alakult ki, mely óvodát, általános iskolát, könyvtárat és pedagógiai szakszolgálatot, napközis konyhát működtetve megteremtett egy olyan többcélú intézményt, amely az eredményesebb közoktatás-köznevelés érdekében összehangolta az érintett önkormányzatok ez irányú tevékenységét.. Az intézmény fenntartója a **Segesd-Tarany Közoktatási Intézményfenntartó Társulás**.

5.5.3 EGÉSZSÉGÜGY

A településen a szociális és egészségügy kapcsán felmerülő kérdések, feladatok és igények kielégítésében kiemelkedő szerep jut az Segesd Község Önkormányzatának. Alapvetően az egészségügyi ellátást 3 területre bonthatjuk: megelőzés/prevenció, gyógyítás és rehabilitáció. Segesd Község a megelőzés terén nem rendelkezik megfelelő rendszerrel. A megelőzéshez szükséges orvosi szolgáltatásokhoz a szomszéd városban jutnak hozzá a lakosok (pl. Nagyatád - tüdőszűrés), illetve nem találunk olyan civil szervezeteket sem, melyek kimondottan az egészséges életmódra, megelőzésre specializálnák tevékenységüket. A gyógyítás terén már valamivel kedvezőbb képet mutat a település. A közigazgatási területén önállóan látja el az egészségügyi alapellátási feladatokat, kettő felnőtt, és egy fogorvos alkalmazásával. Az orvosi ellátást vállalkozói formában biztosítják a szakemberek. A védőnői ellátás is biztosított a településen, két körzetre osztva azt. Az iskolai egészségügyi ellátást a házi gyermekorvos és a védőnők útján biztosított a Segesd-Tarany Közoktatási Intézmény IV. Béla Király Általános Iskola és Óvoda telephelyein. A település 2005. óta - megbízásos társulási keretek között működő- **Nagyatádi Központi Orvosi Ügyelet** – hez csatlakozott, mely több szomszédos kisebb település lakosságát is ellátja több ezer fős vonzáskörzetet teremtve magának ezzel. Az egészségügyi alapellátáshoz kapcsolódó ügyeleti ellátás a Rinyamenti kistérség településeire terjed ki. Mindezek mellett a kistérségben Nagyatádon mentőállomás is működik. Település járó- és fekvőbeteg ellátás tekintetében a Nagyatádi Városi Kórház-Rendelőintézet vonzáskörzetébe tartozik.

Rehabilitáció tekintetében a település szintén Nagyatád vonzáskörzetébe tartozik. A településen tehát a legalapvetőbb orvosi ellátás biztosított. A település egészségi tervvel, szakmai programmal nem rendelkezik, ilyen jellegű kezdeményezéshez nem csatlakozott.

5.5.4 SZOCIÁLIS ELLÁTÁS

A településen a szociális és egészségügy kapcsán felmerülő kérdések, feladatok és igények kielégítésében kiemelkedő szerep jut az Segesd Község Önkormányzatának. A szociális ellátásokat a településen a Rinyamenti Szociális Szolgáltató Központ Segesdi Intézményegysége látja el, továbbá ehhez hozzájárul a megyei fenntartású Gondviselés Szociális Otthon, ez biztosítja a tartós bentlakásos elhelyezést. A gondozási Központ szolgáltatási köre kiterjed a környező településekre (Somogyszob, Bolhás, Kaszó, Ötvöskónyi, Beleg) családsegítés, gyermekjóléti szolgáltatás, családi napközi, étkeztetés, illetve házi segítségnyújtás terén. A támogató szolgálat 2009. szeptember 1-el kezdte meg működését, melynek kiemelt fontosságú eleme a szállító szolgáltatás. Az Idősek klubja nappali ellátást nyújtó intézet kereti között működik. A nappali ellátás célja, hogy a saját otthonukban élők számára lehetőséget biztosítson a napközbeni tartózkodásra, étkezésre, társas kapcsolatok kialakítására, valamint az alapvető higiéniai szükségletek kielégítésére. Az ellátottak köre túlnyomórészt az önmagukról részben gondoskodni tudó idős emberekre terjed ki, de emellett az intézmény gondoskodik azokról a 18. életévüket betöltött személyekről is, akiknek ezt egészségi állapota indokolja. A településen a Gondozási Központ keretében működik a **Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat**. Az intézmény igen kiterjedt feladatkörrel rendelkezik mind a családsegítés, mind pedig a gyermekjólét szolgáltatások területén. Családsegítés: általános szolgáltatások (megelőzés, életvezetési tanácsadás); egyéb általános segítő szolgáltatások, konfliktuskezelő családi meditációs szolgáltatás. Gyermekjóléti szolgáltatások: gyermekjóléti alapellátás; alapellátás keretein belüli speciális szolgáltatások (készenléti ügyelet, kapcsolattartási tréning.); gyermekek átmeneti gondozása. A településen és a vonzáskörzetéhez tartozó településeken a rendelkezésre álló szociális szolgáltatások megfelelő színvonalon, megfelelő szakembergárdával működnek. A Szociális Szolgáltató Központ rendelkezik a 7 főre engedélyezett családi napközivel, amely biztosítja 2 éves kortól a gyermekek óvoda előtti ellátását. Elmondható tehát, hogy jelenleg az igényeknek megfelelő személyre szabott szolgáltatás kerül biztosításra minden rászorulóknak.

5.5.5 KÖZBIZTONSÁG

A település közrendjének, közbiztonságának fenntartásáról a **Nagyatádi Rendőrkapitányság Segesdi Rendőrőrsé, illetve a Polgárőr és Önkéntes Tűzoltó Egyesület** gondoskodik. Az önkormányzat több eszközzel segíti a rendőrség és a polgárőrség munkáját, emellett pedig közvetlenül is sokat tesz és tervez tenni a lakosság nyugalma és biztonsága érdekében. A község közbiztonságának javítása, a bűnüldözés elősegítése érdekében a polgárőrségről szóló 2006. évi LII. törvény alapján az önkormányzat együttműködési megállapodást kötött a Segesdi Polgárőr Egyesülettel 2010-ben (75/2010.(V.31.) számú KT határozat). A katasztrófa-, és polgári védelmi feladatok hatékonyabb és összehangoltabb ellátása érdekében az önkormányzat évente megállapodást köt a Somogy Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság Nagyatádi Kirendeltségével.

5.5.6 MŰVELŐDÉS, KULTÚRA, SZÓRAKOZÁS, SPORT

Segesd Község Önkormányzatának, A község közművelődési feladatairól és ellátásának feltételeiről”) rendelete határozza meg a közművelődési feladatok legfontosabb céljait és azokat a szervezeteket, melyek részt vesznek a kitzűzött kötelező feladatok megvalósításában. Az önkormányzat által fenntartott közművelődési feladatot is ellátó önkormányzati intézmény: **Árpád-házi Szent Margit Művelődési Ház, Múzeum és Könyvtár.**

A község közművelődési rendezvényeit összehangolja a helyben működő intézmények, civil szervezetek egyesületek programjaival. A közösen összeállított program folyamatosan követhető a kábeltelevízió helyi csatornáján. A közművelődési infrastruktúra a községben jónak mondható. A legfontosabb helyszínek: a Múzeum és Könyvtár, a Művelődési Ház, IV. Béla Király Általános Iskola. A múzeum épületében található könyvtár napjainkban 30.000 kötetes gyűjteménnyel, folyóiratokkal, valamint internet hozzáférési lehetőséggel látja el a helyi lakosokat. A Múzeum a település képzőművészeti központja, ahol az állandó kiállítás mellett, időszakos kiállításokat és művészeti programokat is rendeznek.

Segesd testvér települési kapcsolatot tart fenn Románia-Erdély Esztelnek településével, önkormányzatával. Az együttműködés jelenleg elsősorban önkormányzati intézményi és civil szinten él, e területeken valósulnak meg cserelátogatások, tapasztalatszerző utak, közös megbeszélések.

Az önkormányzat kiemelt figyelmet fordít a sporttevékenységekre és azok támogatására. A sportéletet a településen a Segesdi Sport Egyesület és a IV. Béla Király Diáksport Egyesület koordinálja, melynek keretein belül az alábbi szakosztályok működnek: labdarúgás, tollaslabda, karate, tömegsport, ugráló kötél. A felnőtt, ifjúsági, serdülő és gyermek csoportok mellett a seniorok is lehetőséget kapnak a szervezett keretek közötti sportolásra és versenyzésre. A sportklub életében kiemelt szerep jut a versenyzés mellett az utánpótlás nevelésnek. A sporttevékenységek végzéséhez szükséges, megfelelő színvonalú infrastrukturális adottságok biztosítottak a településen. A sportélet fő támogatója Segesd Község Önkormányzata, amely évente támogatásban részesíti a sportklubot, diáksport egyesületet, melyet esetenként helyi vállalkozók, szponzorok is segítenek.

5.5.7 CIVIL SZERVEZETEK

Segesden az 1990-es évek végén indult el a helyi társadalmi önszerveződések kialakulása, melyek a mai napig folytatják működését. A civil szervezetek száma a település nagyságához viszonyítva megfelelőnek mondható, 100%-uk hivatalosan bejegyzett, többnyire közhasznú, illetve kiemelten közhasznú szervezet. melyek a kultúra, a sport területén, egészségügy, oktatás, egyéb területen végzik tevékenységüket.

- Kultúra:
  - Derús Alkony Nyugdíjas Egyesület,
  - CIVITAS Egyesület
- Sport:
  - IV. Béla Király Általános Iskola és Óvodai Diáksport Egyesület,
  - Segesdi Sport Egyesület,
- Egészségügy, oktatás:
  - Segesdért Alapítvány
- Egyéb:
  - Polgárőr és Önkéntes Tűzoltó Egyesület,
  - Segesdi Borbarát Kör

A felsorolt civil szervezetek kapcsolatot tartanak fent Segesd Község Önkormányzatával, részt vesznek a település életét meghatározó fontos események megszervezésében és lebonyolításában. Az önkormányzat minden évben – lehetőségeihez mérten – támogatást biztosít a legaktívabb civil szervezeteknek. Igen fontos ennek a kapcsolatnak a további erősítése, nemcsak a helyi lakosság érdekképviselésének biztosítása, hanem a térség gazdasági fejlődése (idegenforgalom – kulturális szervezetek) és egy egészséges társadalom (sport) kialakulásának támogatása miatt is. Mivel viszonylag aktív civil élet folyik a településen, időszzerűvé vált a civil szervezetek életét szabályozó koncepció, fejlesztési program kidolgozásra.

5.5.8 NEMZETI ÉS ETNIKAI KISEBBSÉGEK

Településünkön roma kisebbség aránya mintegy a lakónépesség körében mintegy 15%. Roma Kisebbségi Önkormányzat működik. A kisebbségi önkormányzat vezetője állandó résztvevője a települési önkormányzat testületi üléseinek.

5.6 GAZDASÁG

5.6.1 FOGLALKOZTATÁS, MUNKAERŐ-PIACI HELYZET

A népesség alakulását vizsgálva megállapítható, hogy az 1870-es évektől az 1960-as évekig a lakosság száma fokozatosan nőtt. Az 1970-es évektől 1990-ig jelentősen csökkent, majd ezt követően napjainkig stagnálás illetve minimális csökkenés tapasztalható. Segesd település a Nagyatádi kistérséghez tartozik, mely a vonatkozó jogszabály szerint a területfejlesztés szempontjából hátrányos helyzetű kistérség, a település az országos átlagot legalább 1,75-szörösen meghaladó munkanélküliségű települések közé tartozik. A településen élők közül az aktív keresők és teljes lakónépesség aránya 2000 évtől szinte állandónak tekinthető, 32 - 34% körüli értéket mutat. Segesden 2007 évben 82 vállalkozás volt regisztrálva, a felsoroltak kivételével kis és mikro vállalkozások működnek. Az őstermelők száma 254 fő volt. Nagy foglalkoztatók a FERROKOV Kft. (ipari vállalat - árbevétel 3.628.162 ezer Ft) amely 185 főt foglalkoztatott és a Kutasi Mezőkert Rt. (mezőgazdasági vállalat - árbevétel 533.333 ezer Ft) amely 54 főt foglalkoztatott. Kereskedelmi szálláshellyel a katolikus egyház, és a vadásztársaságok rendelkeznek az érintett területen, mintegy 30 férőhellyel. Segesd a megújuló energiaforrás ipar egyik centruma: két cég is ezen a területen foglalkozik termékgyártással és szolgáltatással.

Segesd Község Fenntartható Fejlődés Helyi Programja 2012

Időszak (év)	Lakónépesség száma (fő)	Születések száma (fő)	Halálozások száma (fő)	Állandó odavándorlások száma (eset)	Állandó elvándorlások száma (eset)	Lakásállomány (db)	Egyéni vállalkozások száma (db)	Gazdasági szervezetek száma (db)
1999	2706	32	94			898	99	
2000	2729	33	98			0	96	
2001	2724	22	87			894	99	
2002	2694	35	114	156	74	895	103	
2003	2681	28	99	142	77	901	96	
2004	2683	23	95	128	68	902	98	
2005	2669	21	78	125	71	907	98	148
2006	2676	27	81	131	65	910	94	145
2007	2612	29	85	112	100	913	86	135
2008	2580	13	89	119	95	912	285	332

A fenti táblázatból egyértelműen látszik, hogy a lakónépesség 1999 és 2007 év között kisebb mértékű csökkenést mutatott, mely 2013. évig előre prognosztizálható. 2008. évben az egyéni vállalkozások és a gazdasági társaságok számának nagyobb arányú növekedésnek köszönhetően 2013. év után már a növekedés várható, azaz a munkanélküliség megállítása is valós cél. Ebben a leendő szennyvízhálózat kiépítése is segíthet, hisz vonzóbbá teheti a befektetőknek, hogy Segesd települést válasszák.

A település életében az egyik legnagyobb problémát jelenti a munkanélküliség, mely hol növekvő, hol csökkenő tendenciát mutat, de mindig messze az országos átlag feletti értékeket mutat. A magas értékek tükrözik a makrogazdasági helyzet negatív változásait, mégis leginkább a térség gazdasági stagnálását és a lakosság elvándorlását eredményező munkahelyhiány tehető a felelőssé a kiemelkedő értékeért.

A 2012. évi legfrissebb, Munkaügyi Központ által kiadott statisztikai adatok azt mutatják, hogy az éves kismértékű ingadozások ellenére sem történt tartós, pozitív irányú változás a község munkaerőpiaci helyzetében. A munkavállaló korú népesség száma a községben 1415 fő, melyből jelenleg 205 fő nyilvántartott álláskereső, így a relatív mutató 14,5 %, mely a Rinyamenti kistérség 14 %-os átlagát is meghaladja.

MUNKAERŐPIACI ADATOK 2012. április 20.		
Forrás: Somogy Megyei Kormányhivatal Munkaügyi Központja		
	SEGESD	RIYAMENTI KISTÉRSÉG
LAKÓNÉPESSÉG 2011.	2461	25609
NYILVÁNTARTOTT ÁLLÁSKERESŐ	205	2527

FOLYAMATOSAN NYIL- VÁNTARTOTT (> 365 NAP)	34	620
SZOCIÁLIS ELLÁTÁSBAN RÉSZESÜLŐ	25.1	338,5

A Segesd és környékén uralkodó rendkívül magas munkanélküliség háttérében a munkahelyhiány áll, az, hogy jelenleg sincs a településen, illetve a mikrotérségben egyetlen jelentősebb foglalkoztató sem, amely képes lenne a munkaerő-kínálat felszívására.

A települési munkahelyhiány napi ingázásra ösztönzi a település lakosságának egy részét. Túlnyomórészt az alacsony (legfeljebb általános) iskolai végzettséggel rendelkező lakosok, akik az iparban illetve a szolgáltatói szektorban helyezkednek el, a nagyobb vonzerővel rendelkező környező településeken. A napi ingázókon kívül vannak lakosok, akik végleg elhagyják a települést. A tapasztalatok szerint a fiatal, felsőfokú végzettségű lakosok költöznek el véglegesen a munkahelyi, kereseti és jobb életkörülmények megtalálása miatt. Szerencsésebb esetben a településen maradnak, és valamelyik közintézményben vállalnak munkát, de többnyire, ha Segesden lagnak is, nagyobb városokban vállalnak munkát.

Az önkormányzat igyekszik rendelkezésére álló eszközeivel javítani a foglalkoztatás helyzetén, mely az iskolai végzettséget nem igénylő közmunkaprogramok keretében történő foglalkoztatást jelenti.

A település azon lakosai számára, akik törvényi, illetve önkormányzati rendeleti felhatalmazás alapján rászorultnak minősülnek, az önkormányzat szociális ellátásokat biztosít.

5.6.2 GAZDASÁGI SZERKEZET

Az 1990-es évektől kezdve ugrásszerűen megnőtt a térségben a vállalkozások száma. A 2010-es KSH adatok szerint a településen összesen 334 vállalkozás működik. Az ágazati megoszlás tükrözi a megyei adatokat, melyek alátámasztják, hogy az ország gazdasági szerkezetváltását követően az ipar háttérbe szorulásával párhuzamosan erősödött a szolgáltatási szektor jelentősége és teljesítménye, ugyanakkor továbbra is jelen van a mezőgazdaság kisebb dominanciával.

REGISZTRÁLT VÁLLALKOZÁSOK SZÁMA ÉS ÁGAZAT SZERINTI MEGOSZLÁSA SEGESDEN ÉS SOMOGY MEGYÉBEN, KSH, 2011						
Terület	Mezőgazdaság	Ipar, Építőipar	Szolgáltatás	Összesen	Ebből Társas	Ezer Lakosra
SEGESD				334	40	136
SOMOGY MEGYE	19800	12600	27600	60000	47400	190

REGISZTRÁLT VÁLLALKOZÁSOK SEGESDEN, KSH, 2011		
Összesen:	Társas vállalkozás	Egyéni vállalkozás
334	40	294

A településen működő vállalkozások iparüzési adó fizetésére kötelezettek, melyet az önkormányzat a jogszabályban előírt legmagasabb mértékben határozott meg. A településen és környékén eddig nem telepedtek meg a nagyobb lélekszámú településekre jellemző multinacionális cégek, így jellemzők a kiskereskedelmi üzletek. A vendéglátóhelyek vonatkozásában az elmúlt években annyit mondhatunk el, hogy számuk stagnált, jelentősebb változás nem volt tapasztalható. Összességében nemcsak Segesdre, hanem térségére is elmondható, hogy a vállalkozások tőkeellátottsága általában alacsony színvonalú, a vállalkozók tőkéhez jutási lehetőségei korlátozottak. A vállalkozások néhány kivételtől eltekintve elsősorban a helyi, esetleg regionális, vagy hazai piacon tevékenykednek, versenyképességük többnyire jelentősen elmarad az Unió és nemzetközi piaci követelményektől.

5.6.3 IPAR

2012 első kilenc hónapjában a megyébe települt **4 főnél többet foglalkoztató ipari vállalkozások** 357,3 milliárd forint termelési értéket állítottak elő, összehasonlító áron számítva 7,6%-kal kevesebbet, mint az előző év hasonló időszakában. Ez a jelentős visszaesés rányomta bélyegét a Dél-Dunántúl egészére. Bár Tolna megye közel 4, Baranya megye pedig 3,2%-kal növelni tudta a produktumát, a Somogy megyei elmaradás régiós szinten 1,6%-os volumencsökkenéssel párosult. A termelés volumene ugyanakkor országosan is (egy százalék alatti) csökkenést mutatott. A vizsgált időszakban a megyék közül kettőben (Veszprém és Bács-Kiskun) figyeltek meg 20% fölötti volumennövekedést, 8 megyében pedig az alattit. A többi 9 megyében csökkenés történt, melynek mértéke nem érte el a 10%-ot.

Somogyban **az egy lakosra jutó ipari termelés** 1 131 ezer Ft-os értéke az országos átlag 65%-át tette ki, ami a 19 megye rangsorában a 13. helyre pozícionálta a megyét.

Segesden az egy főre jutó ipari termelés 1 514,5 Ft

5.6.4 TURIZMUS

Belső-Somogy nagy történelmi hagyományokkal rendelkező központja maga is ilyen szerepet tölt be a térségben, miután meghatározó gazdasági és kulturális szerepet tölt be Nagyatád vonzáskörzetében. Böhönyét elhagyva változatos tájon vezet az út Segesdre, erre a több mint ezeréves történelmi múlttal rendelkező nagyközségre, amelynek környéke pazar látnivalókat rejteget a kíváncsi turisták számára. Elérnek ide a Rinya patakok völgyei, és itt ered a Drávát tápláló Segesdi Rinya. Segesd jelentős természetvédelmi értéke a kastélypark, a községet övező tájat pedig három lankás domb teszi változatossá.

Fájdalmas Szűz somogyi búcsújáráshelye (Dózsa tér) : A két falurész határán, a forrás fölötti domboldalon látható a kápolna (Szentkút, kegyhely, búcsújáráshely). A legenda szerint a falu szélén folyó patak közelében megjelent - még a török idők előtt - Szűz Mária, és egy pásztorfiút kigyógyított súlyos betegségéből. Ettől fogva csodatévő víznek tartják a forrást. Több gyógyulásról is készült feljegyzés. "A segesdi hegy tövében felbukkanó forrásnál már a török időkben is sokan visszanyerték egészségüket. Ezek hírére gróf Széchenyi Antal tábornok kápolnát építtetett fölője, ahol a sasvári pálos templom (Szlovákia) híres Pietájának másolatát helyezte el. A barokk kápolna festőien szép erdős környezetben áll. A Fájdalmas Anya XVIII. század közepi festett, faragott fa kegyszobra fölött a baldachin Sasvár egykori, ma már nem létező kegyoltárát idézi." (Barna Gábor: Búcsújárási és kegyhelyek Magyarországon) A kútnál Mária közbenjárására sok imameghallgatás történt, sokan nyerték vissza egészségüket. A hálás hívők ajándékai jelzik mindezt, amelyek a kegykápolna falán találhatóak. A Fáj-

dalmas Szűz somogyi Búcsújáráhelyén 5 búcsút tartottak régen: a Pünkösdit, a Sarlósboldogasszony-, a Nagyboldogasszony-, a Kisboldogasszony-, és a Magyarok Nagyasszonya napit. Az elmúlt években Nagyboldogasszony és Kisboldogasszony ünnepére szerveztek zárandoklatot az ország minden részéről érkezőknek.

Római katolikus templom (József A. u. 2.) : Segesd első templomát a Boldogságos Szűz Mária tiszteletére szentelték 1294-ben. A barokk kori átépítés alapkövetételére 1755. augusztus 24-én került sor, Szent László és Szent Katalin ereklyéivel együtt. A Krisztus levétele Szűz Máriával oltárképet Schaller István készíttette, s 1777-ből való, míg a Szent Katalint ábrázoló oltárképet Dorfmeister festette 1779-ben. A 14 darabból álló Stációt 1848-ban fejezte be Horváth Hil lótenyésztés, árion szerzetes.

Lovas, vadász-túrizmus (Pálmaház u. 10.) Lovasbemutató, lósporthoz, lovaglással, lótenyésztéssel, vadászattal szervezés, vadászat,

Árpád-házi Szent Margit Múzeum és Könyvtár A település múltját a régészeti ásatások is igazolják. Segesdet szinte körülölelik a rézkorból származó lelőhelyek, a bronzkort pedig díszes véső, a vaskort a Csákszegen talált lándzsa idézi. Az időszámítás előtti időkben kelták éltek itt, majd a Római Birodalom része lett Pannónia és abban az évben Silicanae is. Itt húzódott a római hadsereg fontos felvonulási útja

a Balaton felé. A közelben római tégláégetőre bukkantak a régészek, s a feltételezések szerint Segesd vidéke katonai pihenőhely volt. Aztán a honfoglaló magyarok vették birtokukba, később ezeket a területeket Árpád családjának Tarhos ága szerezte meg, amelynek egyik leszármazottja Koppány volt. Segesd az államalapítás idején királynéi birtok, majd várispánsági központ, s a veszprémi püspökség főszerkesztője lett. A középkorban felépült a segesdi vár, amelynek sáncárkait a múlt század végén feltárták a régészek, akik emellett tégláépítményeket, tűzhelyeket találtak és rábukkantak a városközpont gótikus palotájának pincerendszerére is.

Széchenyi kastély (Kossuth L. u. 1.) A környék egykori birtokosa, a Széchenyi család, illetve Széchenyi Bertalan építtette 1901-ben a romantikus stílusú kastélyt.

Az épületben ma szociális otthon működik.

Az egykori Széchenyi-kastélyban 1954-ben nyílt meg az idősek gondozó otthona. Az épületet 29 hektáros park veszi körül. Az intézményben közel négyszáz emberről gondoskodnak, így Somogy egyik legnagyobb szociális intézménye működik Segesden.

6. HELYZETÉRTÉKELÉS

6.1 A LAKOSSÁGI KÉRDŐÍVEK KIÉRTÉKELÉSE

Segesd Község Fenntartható Fejlődés Helyi Programjának (Local Agenda 21) elkészítésékor mellett, hogy a helyzetfeltárás során átfogóan megvizsgáltuk a kapcsolódó településfejlesztési dokumentumokat, fontosnak tartottuk a lakosság véleményének megkérdezését a helyi környezetet, társadalmat és gazdaságot érintő kérdéskörökben. Ennek érdekében készítettünk egy lakossági kérdőívet, melynek kitöltése kérdőív formában történt Segesd Község Önkormányzatának közreműködésével. A kérdőív kiértékelésének eredményei alapján rávilágítást kapunk a településen élőknek segesdről alkotott véleményére, illetve a lakosság által fontosnak ítélt helyi megoldandó problémákra. A kapott eredményeket hangsúlyosan figyelembe vettük a kitűzött prioritások, stratégiai célok, fejlesztési irányvonalak meghatározása során. A kérdőív jelen dokumentum mellékletét képezi.

Minden kitöltött kérdőívet kiértékelhetőnek minősítettünk, az adott válaszok minden esetben regisztrálásra és feldolgozásra kerültek. Az értékelhetően nem megválaszolt, illetve értelmezhetetlenül megválaszolt kérdéseket nem vettük figyelembe. Megvizsgáltuk a kérdésekre adott válaszok százalékos megoszlását, megválaszolandó kérdések esetében, az összes válaszadást figyelembe vettük, melyek részletesen ismertetésre kerülnek.

A kérdőívet **39** személy töltötte ki. A válaszok nem minden kérdőíven voltak teljesek, minden kérdésre kitérők. Ezeknél a lapoknál az értékelésnél ez figyelembevételre került. A kitöltő személyére vonatkozó kérdések a kitöltő nemére, korára, munkaerő-piaci helyzetére és legmagasabb iskolai végzettségére vonatkoztak. A kitöltők a **18 és 75 év közötti korosztályból** kerültek ki. A nem szerinti megoszlás alapján a kérdőívet kitöltők **66%-a volt nő, 34%-a férfi**. A nemek szerinti arány eltolódottnak mondható, mivel jelentősen több nő töltötte ki a kérdőívet, mint férfi

6.1/1. ábra Nemek szerinti megoszlás

A kitöltők munkaerő-piaci helyzetét vizsgálva elmondható, hogy a kitöltők 49 %-a foglalkoztatott, 0%-a regisztrált munkanélküli, 0%-a munkanélküli, 51% pedig egyéb kategóriát jelölt meg. Az egyéb kategóriát megjelölők között nyugdíjas, illetve tanuló jelenik meg.

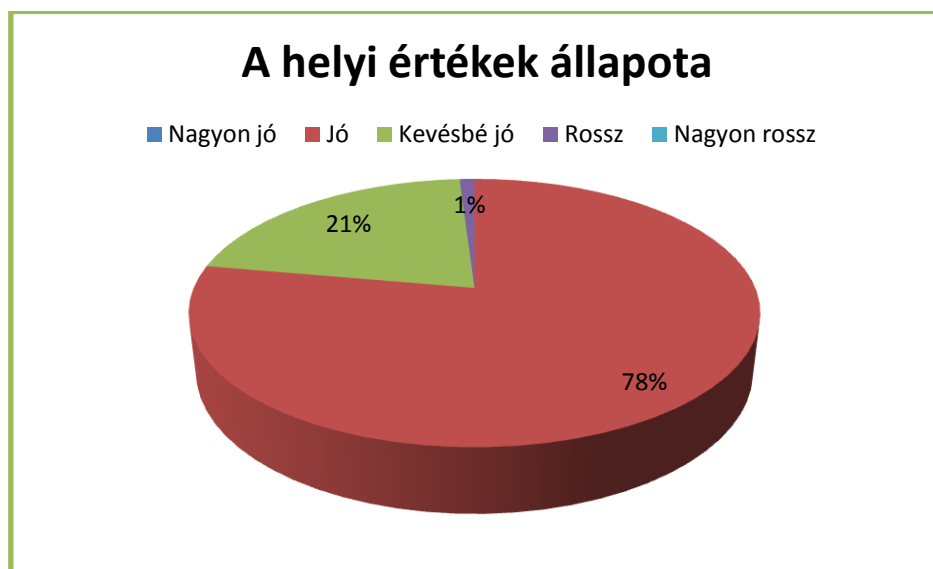
6.1/ 2. ábra Munkaerő-piaci helyzet

A legmagasabb iskolai végzettség szerinti megoszlás alapján a kitöltők 21 %-a érettségi bizonyítvánnyal rendelkezik, 21 % főiskolai-, 7 % egyetemi diplomával, 31 % szakiskolai/ szakmunkás végzettsége van, 20 % legmagasabb iskolai végzettsége a 8 osztály. Nem volt olyan kitöltő, akinek 8 osztálynál alacsonyabb iskolai végzettsége lenne.

6.1/3. ábra Iskolai végzettség szerinti megoszlás

A lakosok véleménye a helyi értékek (épületek, terek, utcák, környék) állapotáról megoszlík. A megkérdezett lakosok közül, senki nem gondolja úgy, hogy az épületek, terek, utcák, parkok nagyon jó állapotban lennének. A megkérdezett lakosok 8%-a kevésbé jónak ítéli a helyi értékek állapotát, 2%-uk rossznak, 77%-uk jónak. .

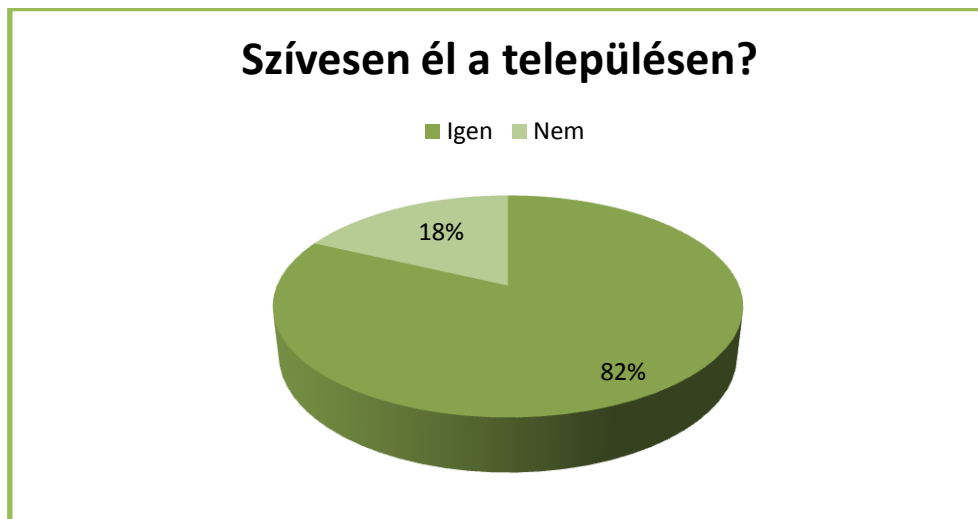
6.1 /4. ábra A helyi értékek állapota

A közvetlen környezetben lévő helyi értékek megoszlása hasonló képet mutat. A megkérdezett lakosok közül szintén senki nem ítéli nagyon jó állapotúnak a közvetlen környezetét. A közvetlen környezet állapotát 18 % kevésbé jónak, 77% jónak, 5 % rossznak.

6.1 /5. ábra A helyi értékek állapota a közvetlen lakókörnyezetben

Megítélésünk szerint nagyon jó eredménynek számít, hogy a megkérdezettek 82%-a szívesen él Segesd+ településen, míg 18% válaszolt úgy, hogy nem él szívesen ezen a településen.

6.1/6. ábra Szívesen él a településen?

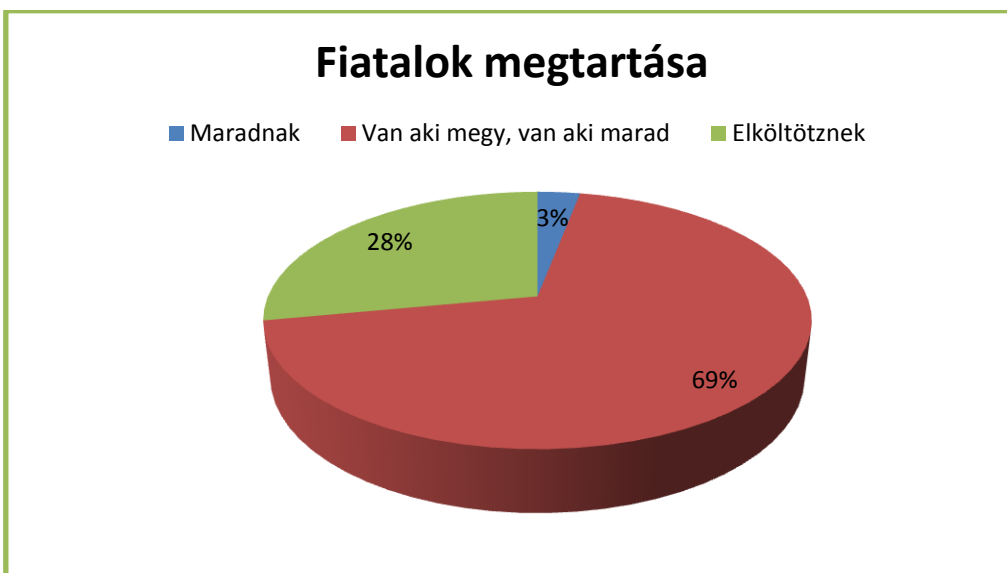
A közvetlen lakókörnyezet megítélése még pozitívabb képet mutat. A megkérdezett lakosok 85 % szívesen él közvetlen lakókörnyezetébe, míg 15 % nemleges választ adott a kérdésre.

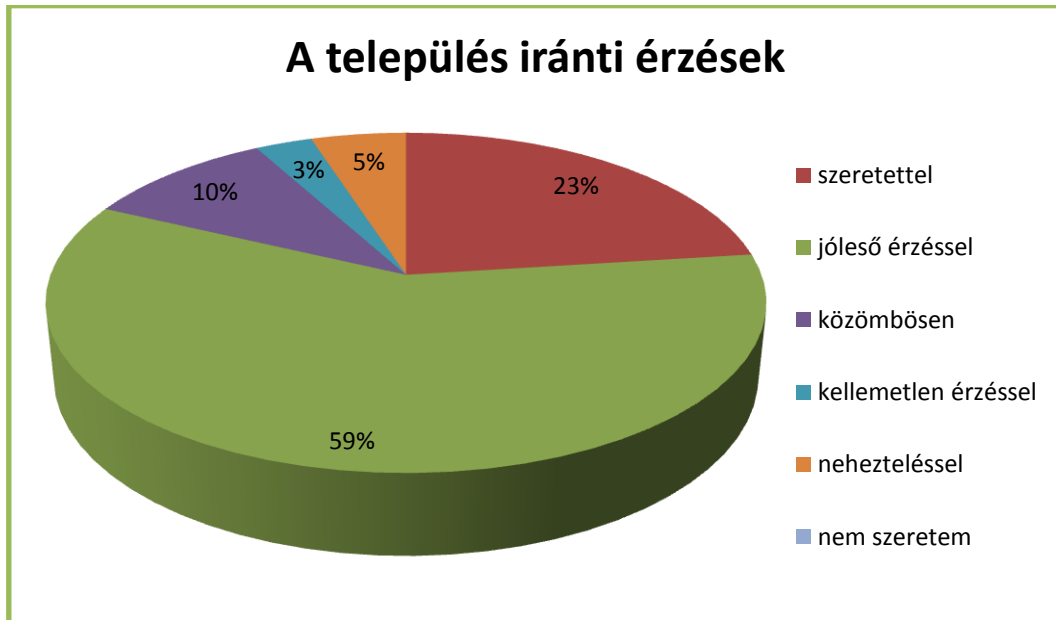
6.1/7. ábra Szívesen él a közvetlen lakókönyezetében?

Segesd jövője szempontjából fontos lenne a fiatalok helyben tartása. A fiatalok megtartására vonatkozóan 28% véli úgy, hogy a mostani gyermekek felnőve el fogják hagyni a települést, 69% megítélése szerint van, aki megy és van, aki marad, míg mindössze 3% szerint maradnak a településen a felnövekvő fiatalok.

6.1/8. ábra Fiatalok megtartása

A alábbi diagram szemlélteti, hogy a helyi lakosok milyen érzéssel gondolnak Segesdre. Ennek megítélése szubjektív folyamat, ugyanakkor mindenképpen tanúskodik az ott élők komfortérzetéről. A kérdőívet kitöltő lakosok nagyobb része, 59% jóleső érzéssel gondol Segesdre, 23 % szeretettel, 10% közömbösen, 5% nehezteléssel, 3% kellemetlen érzéssel..

6.1/9.ábra A település iránti érzések

A település hangulatáról szintén megoszlanak a vélemények. A kérdésre adott válaszok alapján 45% nyugodtnak tartja a település hangulatát, 27% nyomasztónak, 13% unalmasnak, 5% szomorúnak, 7% feszültnek, hangulatosnak és izgalmasnak senki nem tartja a település hangulatát a megkérdezettek közül.

6.1/10.ábra A település hangulata

A következő kérdéscsoportban arra kerestük a választ, hogy a helyi lakosok mennyire elégedettek néhány, a település szempontjából fontosnak ítélt jellemzővel. Elégedettségüket egy 1-től 5-ig terjedő skálán adhatták meg, ahol az 1 –es azt jelenti, hogy nagyon elégedetlen, az 5-ös pedig azt jelenti, hogy teljesen elégedett. Az adott jellemző megítélésénél rákérdeztünk mind a helyi, mind az országos viszonyokra.

A levegő tisztaságát illetően 39 megkérdezettből országos szinten mindösszesen egy ember teljesen elégedetlen, de helyi szinten is csak 1. Szintén kevesen vannak, akik teljesen elégedettek a levegő tisztaságával. A legtöbb válaszadó a közepesnek ítélte a levegő tisztaságát mind országos, mind helyi szinten.

ELÉGEDETTSÉG A LEVEGŐ TISZTASÁGÁVAL	ÉRTÉKELÉS				
	1	2	3	4	5
<i>ORSZÁGOS SZINTEN</i>	1	3	34	1	0
<i>HELYI SZINTEN</i>	1	1	21	10	6

6.1/1. táblázat

A közellátással kapcsolatban a megkérdezettek többsége helyi szinten elfogadhatónak tartja, 6 fő volt olyan válaszadó, aki teljes mértékben elégedett a közellátással.

ELÉGEDETTSÉG A KÖZELLÁTÁSSAL	ÉRTÉKELÉS				
	1	2	3	4	5
<i>ORSZÁGOS SZINTEN</i>	0	6	13	15	0
<i>HELYI SZINTEN</i>	0	3	10	18	6

6.1/2. táblázat

A tömegközlekedéssel kapcsolatosan jelentősen több válaszadó elégedetlen helyi szinten, mint országos szinten.

ELÉGEDETTSÉG A TÖMEGKÖZLEKEDÉSSSEL	ÉRTÉKEKELÉS				
	1	2	3	4	5
<i>ORSZÁGOS SZINTEN</i>	1	2	23	8	5
<i>HELYI SZINTEN</i>	0	7	14	10	6

6.1/3. táblázat

A szórakozási lehetőségek tekintetében helyi szinten 10-en nagyon elégedetlenek, 20-en elégedetlenek. Országos szinten inkább elégedettek a válaszadók a szórakozási lehetőségekkel.

ELÉGEDETTSÉG A SZÓRAKOZÁSI LEHETŐSÉGEKKEL	ÉRTÉKEKELÉS				
	1	2	3	4	5
<i>ORSZÁGOS SZINTEN</i>	4	1	12	16	5
<i>HELYI SZINTEN</i>	10	20	4	4	1

6.1/4. táblázat

A továbbtanulási lehetőségeket helyben jobbnak ítélik a válaszadók, mint az országos helyzetet. A helyi szint középfokra értendő

ELÉGEDETTSÉG A TOVÁBBTANULÁSI LEHETŐSÉGEK- KEL	ÉRTÉKEKELÉS				
	1	2	3	4	5
<i>ORSZÁGOS SZINTEN</i>	0	3	16	13	1
<i>HELYI SZINTEN</i>	5	5	12	10	2

6.1/5. táblázat

A vállalkozások tekintetében nem figyelhető meg, markáns különbség a helyi és az országos szint között. A válaszadók többsége elégedetlen, illetve közepesen elégedett a vállalkozások sikerességével.

ELÉGEDETTSÉG A VÁLLALKOZÁSOK SIKERESSÉGÉVEL	ÉRTÉKEKELÉS				
	1	2	3	4	5
<i>ORSZÁGOS SZINTEN</i>	0	2	19	12	0
<i>HELYI SZINTEN</i>	0	7	16	11	2

6.1/6. táblázat

Az idősekkel való törődést országos szinten többségében közepes elégedettség jellemzi a válaszadók véleménye alapján, helyi szinten kevésbé elégedettek a válaszadók.

ELÉGEDETTSÉG AZ IDŐSEBBEKKEL VALÓ TÖRŐDÉSSEL	ÉRTÉKEKELÉS				
	1	2	3	4	5
<i>ORSZÁGOS SZINTEN</i>	1	2	18	10	2
<i>HELYI SZINTEN</i>	0	3	14	9	9

6.1/7. táblázat

A fiatalok helyzetét illetően a megkérdezettek többnyire elfogadhatónak tartják mind helyi, mind országos szinten.

ELÉGEDETTSÉG A FIATALOK HELYZETÉVEL	ÉRTÉKEKELÉS				
	1	2	3	4	5
<i>ORSZÁGOS SZINTEN</i>	2	8	21	2	0
<i>HELYI SZINTEN</i>	3	14	16	3	0

6.1/8. táblázat

Az egészségügyi helyzettel való elégedettség kapcsán elmondható, hogy a válaszadók teljesen elégedetlenek, elégedetlenek, illetve közepesen elégedettek helyi és országos szinten egyaránt.

ELÉGEDETTSÉG	ÉRTÉKEKELÉS

AZ EGÉSZSÉGÜGYI HELYZETTEL	1	2	3	4	5
<i>ORSZÁGOS SZINTEN</i>	0	8	19	6	0
<i>HELYI SZINTEN</i>	0	4	15	14	4

6.1/9. táblázat

A lakáshelyzet megítélésében is hasonló eredményt láthatunk, a válaszadók többnyire teljesen elégedetlenek, elégedetlenek, illetve közepesen elégedettek helyi és országos szinten egyaránt.

ELÉGEDETTSÉG A LAKÁSHELYZETTEL	ÉRTÉKELÉS				
	1	2	3	4	5
<i>ORSZÁGOS SZINTEN</i>	0	7	21	5	0
<i>HELYI SZINTEN</i>	0	4	18	12	2

6.1/10. táblázat

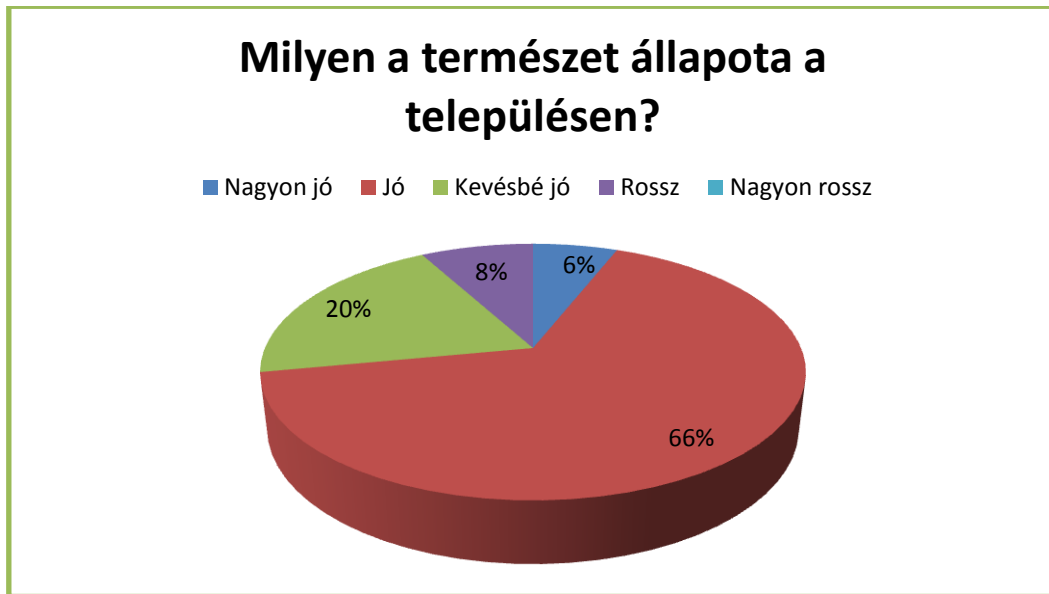
Az utcák, terek, parkok állapotával való elégetettség hasonló képet mutat a helyi és az országos szinten. A válaszadók a véleménye többnyire a nagyon elégedetlen - elégedett skálán mozog.

ELÉGEDETTSÉG AZ UTCÁK, TEREK, PARKOK ÁLLAPOTÁVAL	ÉRTÉKELÉS				
	1	2	3	4	5
<i>ORSZÁGOS SZINTEN</i>	1	0	22	10	0
<i>HELYI SZINTEN</i>	2	3	10	20	0

6.1/11. táblázat

A következő kérdéscsoport a település, illetve a közvetlen lakókörnyezet természeti, illetve környezeti állapotára vonatkozott. A település természeti (erdők, parkok, állatok stb.) állapotát a válaszadók 66%-

a jónak, 20%-a pedig kevésbé jónak ítélte. A természet állapota 6% szerint nagyon jó, míg 8% szerint rossz..

6.1/11.ábra A természet állapota a településen

A közvetlen lakókörnyezet természeti állapotának tekintetében nagyon hasonló eredményt kaptunk. A válaszadók 18% kevésbé jónak ítélte, 68% jónak, 12% rossznak, míg 2% nagyon jónak ítélte.

6.1/12.ábra A természet állapota a közvetlen lakókörnyezetben

A település környezeti állapota (víz, levegő, talaj, zaj, a település tisztasága) a válaszadók 31%-a szerint kevésbé jó, 58 % szerint jó, 8 % szerint rossz. Nagyon jónak 3% és ítélte a környezet állapotát a válaszadók közül.

6.1/13.ábra A környezet állapota a településen

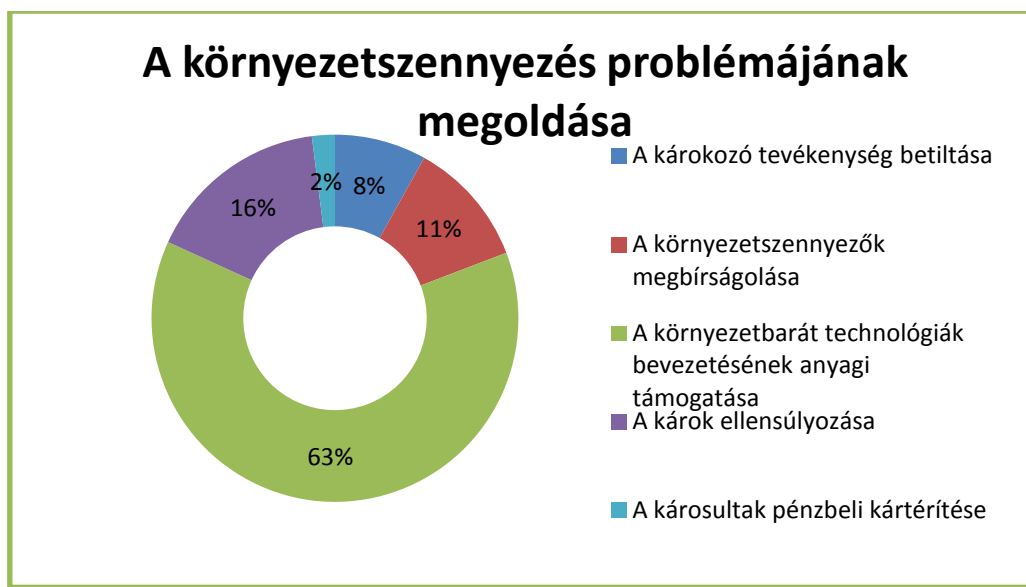
A közvetlen lakókörnyezet környezeti állapotának megítélése hasonló képet mutat, mint a településé. 3% nagyon jónak ítéli, 61% jónak, 27% kevésbé jónak, 9% rossznak, míg 0% nagyon rossznak.

6.1/14.ábra A környezet állapota a közvetlen lakókörnyezetben

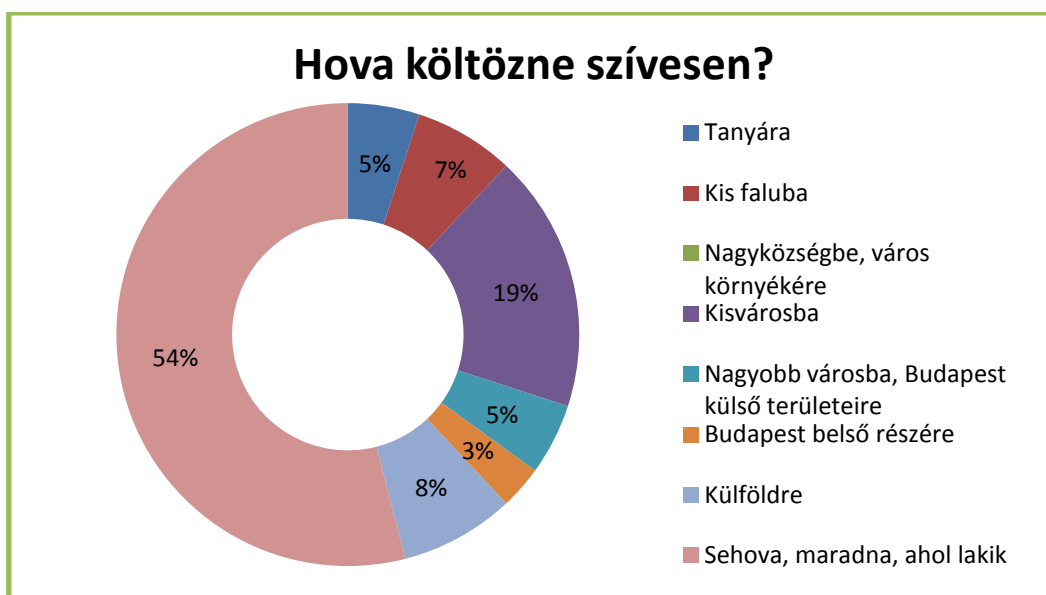

A környezetszennyezés problémájának megoldása összetett feladat. A megkérdezetteknek néhány lehetséges alternatíva közül kellett választaniuk. Az eredményekből kitűnik, hogy a válaszadók 63%-a szerint a környezetbarát technológiák bevetésének anyagi támogatására lenne szükség. 16 % szerint a keletkezett károkat kellene ellensúlyozni különböző fejlesztésekkel, beruházásokkal. 11 % szerint a környezetszennyezőket kellene megbírságotlani. 8 % szerint a károkozó tevékenység betiltása lenne szükséges. A károsultak pénzbeli kártérítését 2% jelölte lehetséges megoldásnak.

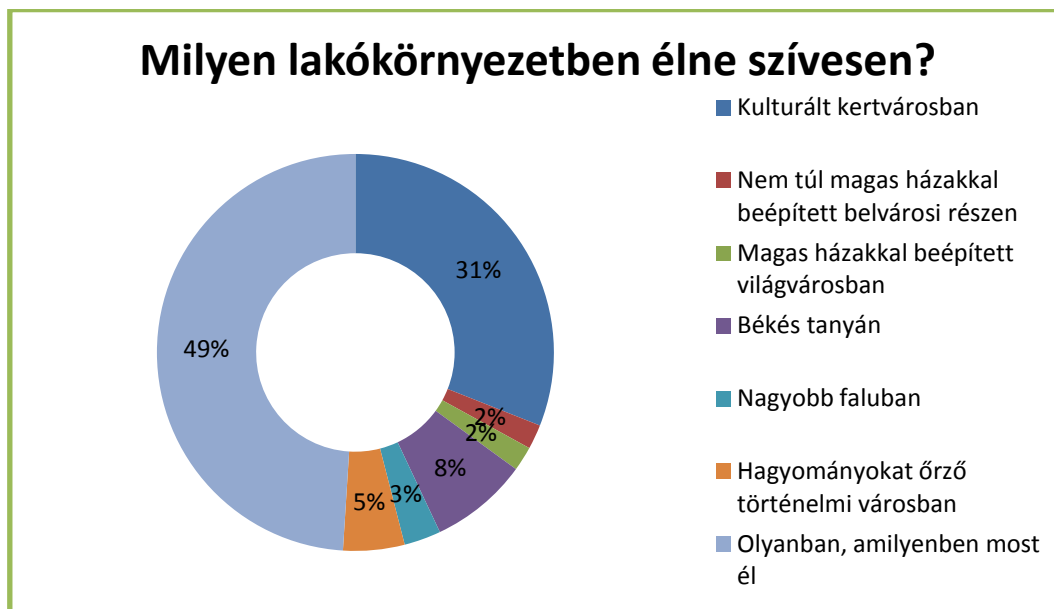
6.1/15.ábra A környezetszennyezés problémájának megoldása

Fontos kérdés, hogy a helyi lakosok adott esetben hova költöznének. Megkérdezettjeink 54%-aragazskodik Segesdhez, 5% nagyobb városba, Budapest külső területeire költözne, 18 % kisvárosba költözne a legszívesebben, 8% költözne külföldre, 5% tanyára, 3% Budapest belső részére. Kis faluba válaszadóink közül 7% költöznének szívesen.

6.1/16. ábra Hova költözne szívesen?

Arra a kérdésre, hogy milyen lakókörnyezetben élne szívesen, válaszadóink 31 % választott úgy, hogy egy kulturált kertvárosban. 49% olyanban, amilyenben most él. 8% élne egy békés tanyán. 5% hagyományőrző történelmi városban, 2-2% nem túl magas házakkal beépített belvárosi részen, illetve magas házakkal beépített világvárosban. Mindössze 3% élne szívesen egy nagyobb faluban.

6.1/17. ábra Milyen lakókörnyezetben élne szívesen?

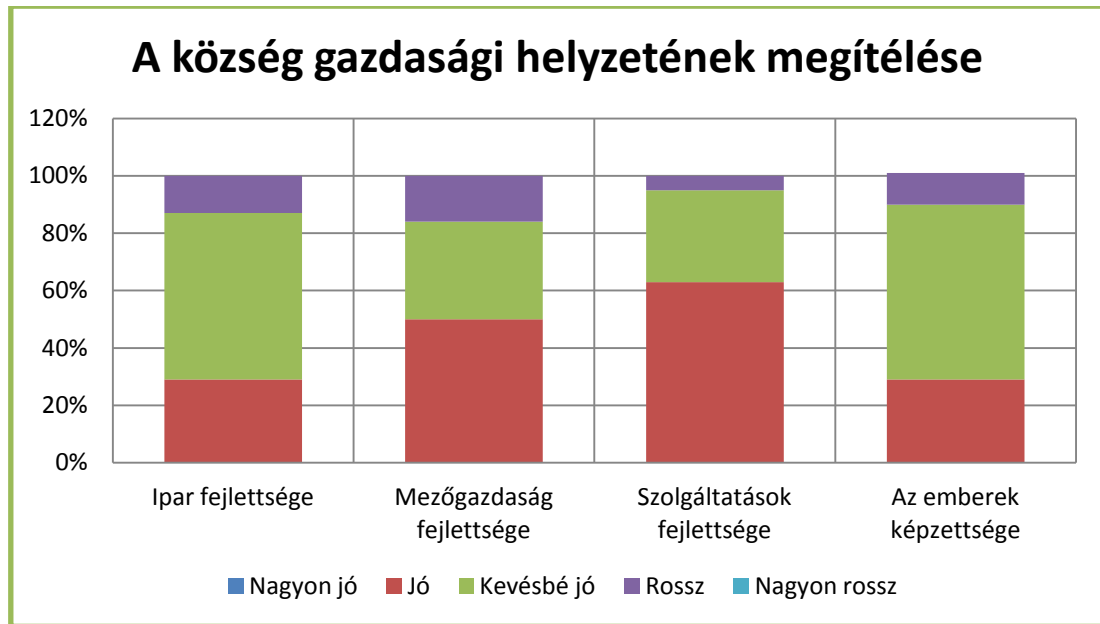
A következő kérdéscsoport a település gazdasági megítélésére vonatkozik különböző aspektusokból. Az ipar fejlettségét a településen 48 % ítélte nagyon rossznak, 35% rossznak, 15% kevésbé jónak, 2% jónak, míg nagyon jónak senki sem minősítette.

A mezőgazdaság fejlettsége 16% szerint rossz, 34% szerint kevésbé jó, 50% szerint jó, nagyon jónak senki sem minősítette.

A szolgáltatások (kereskedelem, közlekedés, oktatás, egészségügy stb.) fejlettsége 5% szerint rossz, 32% szerint kevésbé jó, 63% szerint jó, nagyon jónak senki sem minősítette.

Az emberek képzettsége a településen 11 % szerint rossz, 61% szerint kevésbé jó, 29% szerint jó, nagyon jónak senki sem minősítette.

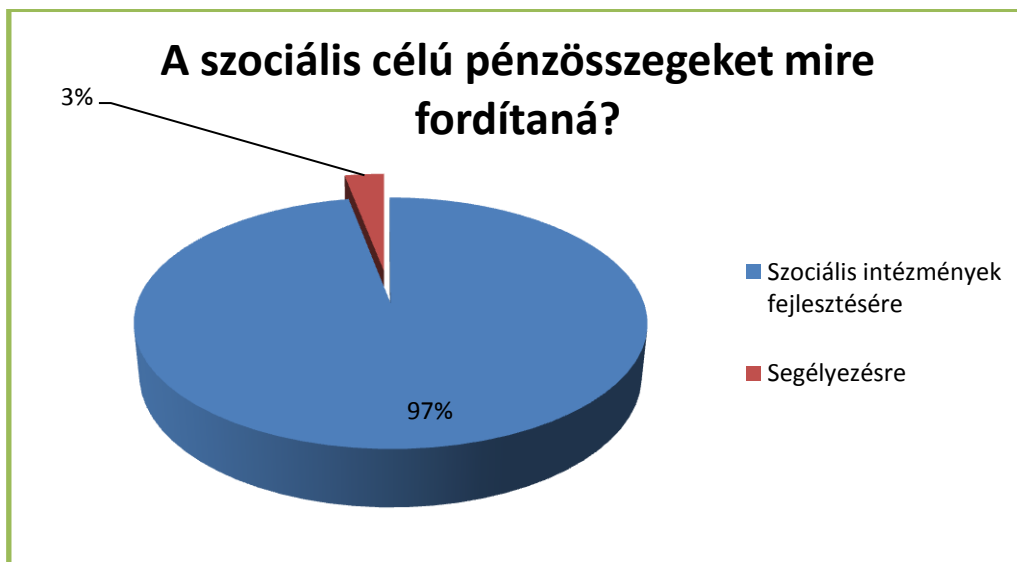
Az eredményekből látható, hogy a kérdőívet kitöltő lakosok a település gazdasági helyzetét inkább kevésbé jónak ítélik. Kiugróan magas az emberek képzettségének kevésbé jó megítélése. Nagyon jó és nagyon jó megítélés egyik gazdasági tényező esetében sem volt tapasztalható.

6.1/18. ábra Község gazdasági helyzetének megítélése

Megkérdeztük a kérdőív kitöltőinek véleményét arról, hogy vajon 100 ember közül hánynak van szüksége valamilyen segílyre Segesden. A kérdésre adott válasznak átlagos eredménye 57 fő lett, ami nagyon magas értéknek mondható, mely utal a rossz jövedelmi viszonyokra. Arra a kérdésre, hogy vajon 100 igénylő közül hányan kapnának ténylegesen segílyt, 54 fő lett az átlagos eredmény.

A szociális pénzüsszegeket a megkérdezettek 97 % szerint inkább a szociális intézmények fejlesztésére kellene fordítani, 3% szerint pedig inkább segílyezésre.

6.1/19. ábra A szociális célú pénzösszegeket mire fordítaná?

A válaszadók 14 %-a gondolja úgy, hogy a hatóságoknak emelnie kellene a jól élők adóit, így gondoskodva a bajbajutott rászorulókról. 59 % szerint más módon kell megoldani ezt a problémát, míg összesen 27% vélekedik úgy, hogy mindenkinek magáról kellene gondoskodnia.

6.1/20. ábra Miként segítsék a hatóságok a rászorulókat?

Lakásuk állapotáról a megkérdezettek 23 %-a vélekedett úgy, hogy kielégítő, 77 % szerint csak részben kielégítő.

6.1/21. ábra Kielégítő-e lakása állapota?

A megkérdezettek 66 %-ának jelenleg nem állna módjában felújítani a lakását, 44%-nak módjában állna.

6.1/22. ábra Jelenleg módjában állna-e felújítani a lakását?

Sajnos a megkérdezettek 45 %-a véli úgy, hogy van esély arra, hogy a családján belül valaki munkanélkülivé váljon. 55% nem számít erre az eshetőségre. A jelenség nem települési sajátosság, hanem az országosan bizonytalan gazdasági helyzetnek tudható be inkább.

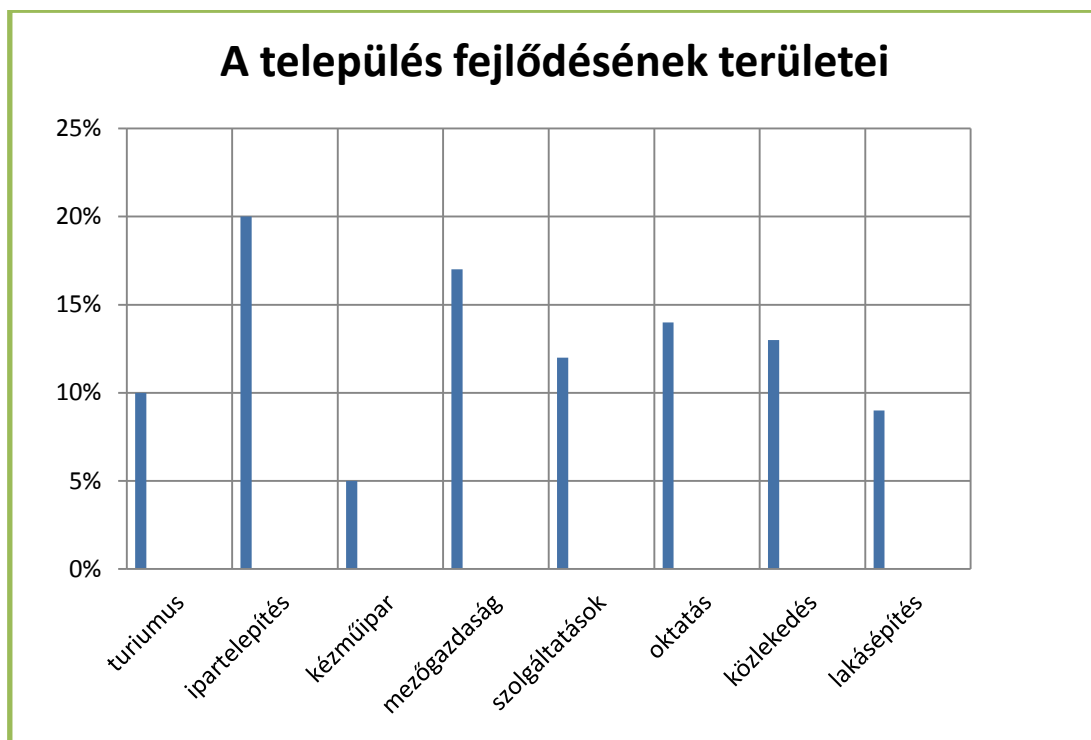

6.1/23. ábra Számít-e arra, hogy valaki a családjában munkanélküli lesz?

Arra a kérdésre, hogy miként szereznek információkat a világ dolgairól, szinte csak olyan válaszok érkeztek, mely alapján az internet, illetve az országos sugárzású tv adók tekinthetők a fő információ-szerzési forrásnak. A rádiót és az országos terjesztésű újságokat csak 1-1 válaszadó jelölte meg, míg a helyi média és sajtó nem szerepel az információszerzési források között.

A következő kérdéscsoport arra irányult, hogy a településen, mely területeken szeretnék fejlődést elérni a megkérdezettek. 8 területet neveztünk meg, melyek a következők: turizmus, ipartelepítés, hagyományörző kézműipar, mezőgazdaság, szolgáltatások, oktatás, közlekedés és lakásépítés. A válaszadóknak 1-10-ig terjedő skálán kellett értékelnie az egyes területeket, ahol az 1-es azt jelentette, hogy leginkább szeretné, míg a 0-es azt jelentette, hogy legkevésbé szeretné.

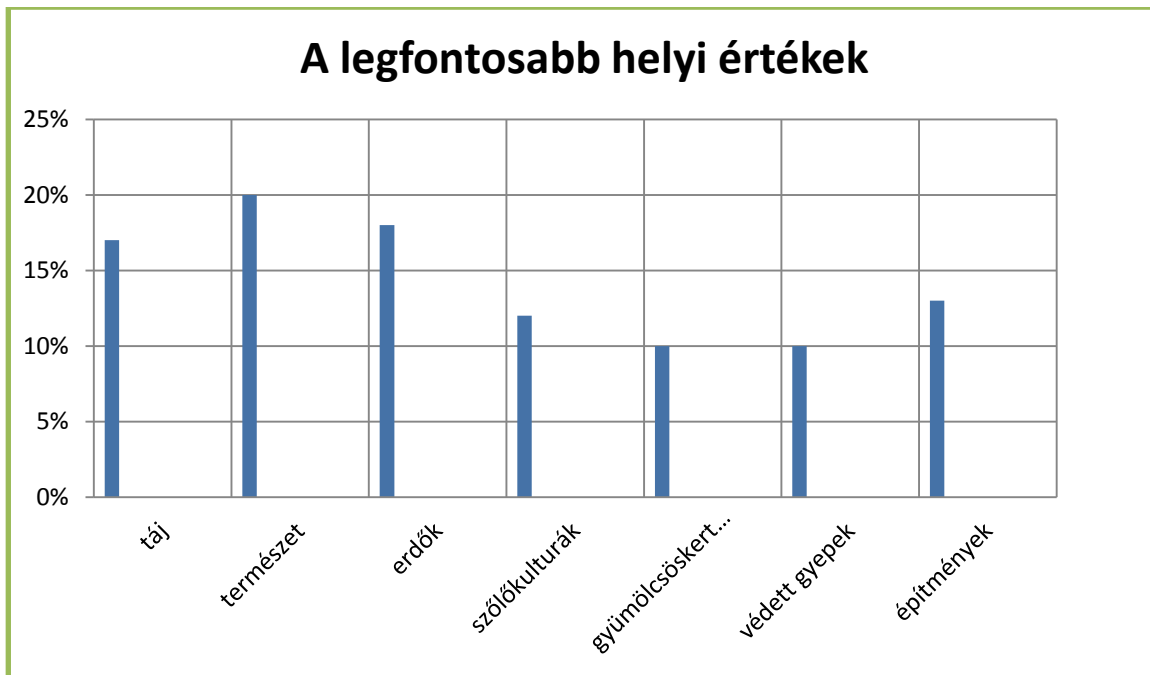
Az eredményekből kitűnik, hogy a válaszadók többsége kiemelten az ipar, az oktatás, a szolgáltatások és a mezőgazdaság, közlekedés fejlesztését tartja fontosnak. A fontossági sorrend a következők szerint alakult. A legtöbben az ipar fejlesztését tartják a leginkább fontosnak, a következő helyen a mezőgazdaság fejlesztése, majd az oktatás, a közlekedés, a szolgáltatások, a turizmus és a lakhatás fejlesztése szerepel. Utolsó helyen végzett a hagyományos kézműipar.

6.1/24. ábra A település fejlődésének egyes területei

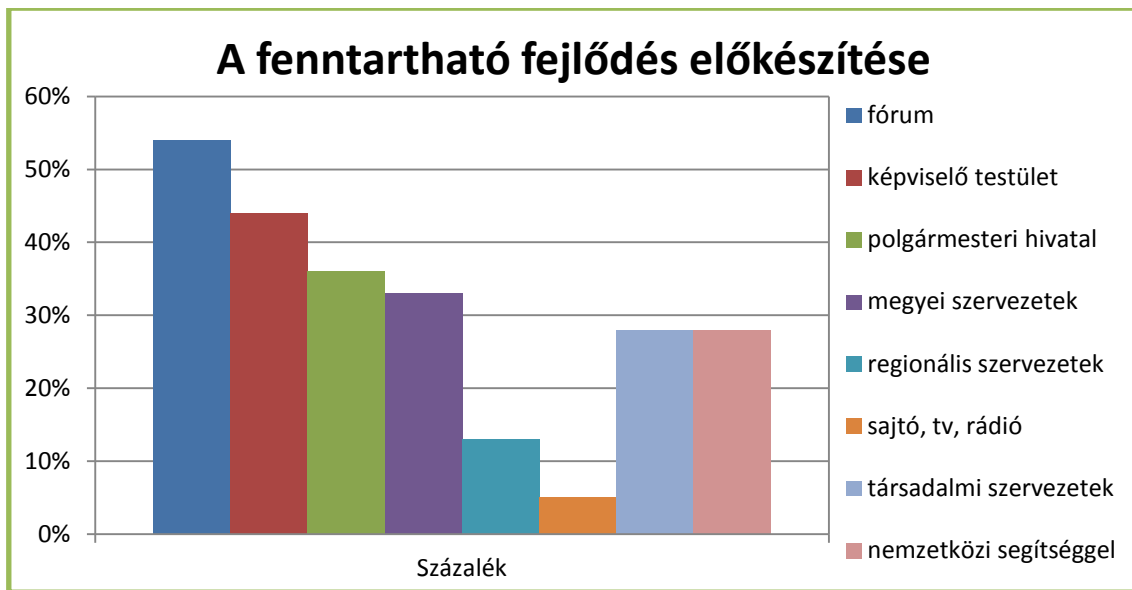
Az előzőhöz hasonló kérdéscsoportban arra kérdeztünk rá, hogy mely értékek megőrzését, védelmét tartják kiemelten fontosnak. Az előbbi struktúrának megfelelően 7 kérdéscsoportot neveztünk meg,

melyek a következők: táj, természeti környezet, erdők, szőlőkultúrák, gyümölcsöskertek, védett gyepek, egyes építmények – házak. A válaszadóknak 1-10-ig terjedő skálán kellett értékelnie a megőrzendő értékeket, ahol az 1-es azt jelentette, hogy a legfontosabb, míg a 10-es azt jelentette, hogy legkevésbé fontos. Az eredményekből látható, hogy a válaszadók többsége a természeti környezetet jelölte meg fő, megőrzendő, védendő értéknek. A rangsorban a következő helyen az erdő szerepel, majd a táj, az építmények, a szőlőkultúrák, a gyümölcsöskertek, a védett gyepek.

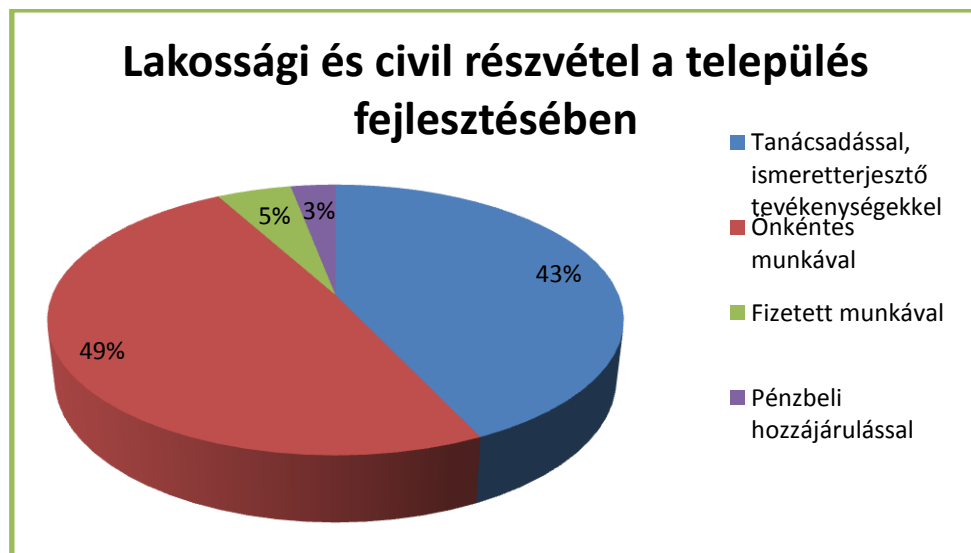
6.1/25. ábra A legfontosabb helyi értékek

A következő kérdés arra irányult, hogy milyen módon, milyen szervezetek, intézmények segítségével lehetne a legjobban települést fejleszteni, azaz a fenntartható fejlődést előkészíteni. 8 kategóriát adtunk meg, melyek közül a válaszadók többet is bejelölhettek. A megkérdezettek szerint a fenntartható fejlődés előkészítésében a polgármesteri hivatal és a rendszeres helyi, lakossági fórumok segíthetnek a leginkább. A társadalmi és regionális szervezetek, illetve a nemzetközi segítség szintén számításba jött egyenlő százalékban. Az utolsó 3 helyre a sajtót, tv-t, rádiót, a regionális szervezeteket, valamint a társadalmi szervezeteket és a nemzetközi segítséget tették a megkérdezettek.

6.1/26. ábra A fenntartható fejlődés előkészítése

Arra a kérdésre, hogy a település fejlesztésében hogyan tudnának a helyi lakosok, civil szervezetek részt venni, a következő eredményt kaptuk. 49 % szerint önkéntes munkával, 43% szerint tanácsadással, ismeretterjesztő tevékenységekkel, 5% szerint fizetett munkával, mindössze 3% szerint pénzbeli hozzájárulással.

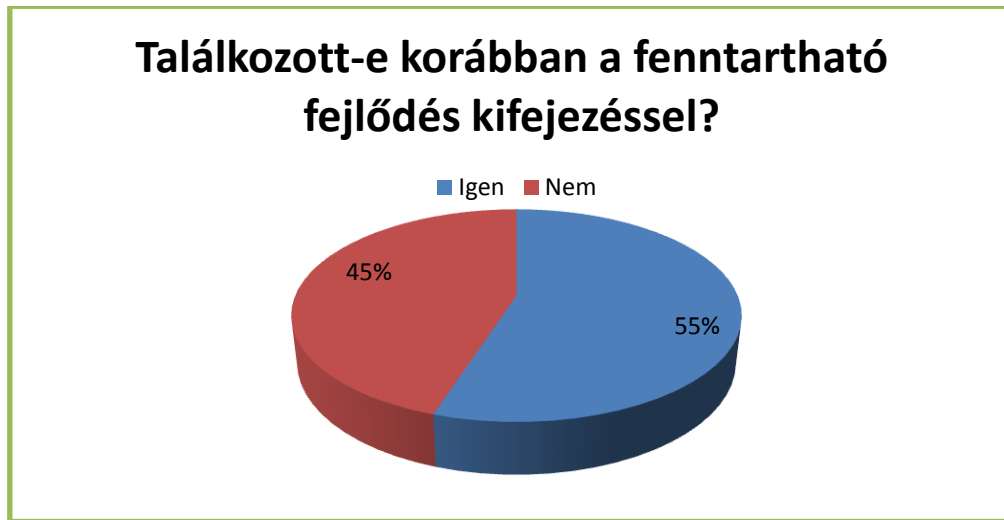

6.1/27. ábra Lakossági és civil részvétel a település fejlesztésében

Fontos kérdés, hogy a helyi lakosok találkoztak-e már a fenntartható fejlődés kifejezéssel és mit értenek ez alatt. A fenntartható fejlődés kifejezéssel a válaszadók 55%-a találkozott, 45 %-a nem találkozott. Elmondható, hogy a megkérdezettek csak kicsivel több, mint fele találkozott a fenntarthatóság gondolatával, mely nem tekinthető pozitív eredménynek. Szükség lenne rendszeres, lakossági tudat-

formáló kampányokra, illetve egyéb a fenntarthatóság témájában tartott rendezvényekre a lakosság tájékozottságának növelése érdekében.

6.1/28. ábra Találkozott-e korábban a fenntartható fejlődés kifejezéssel?

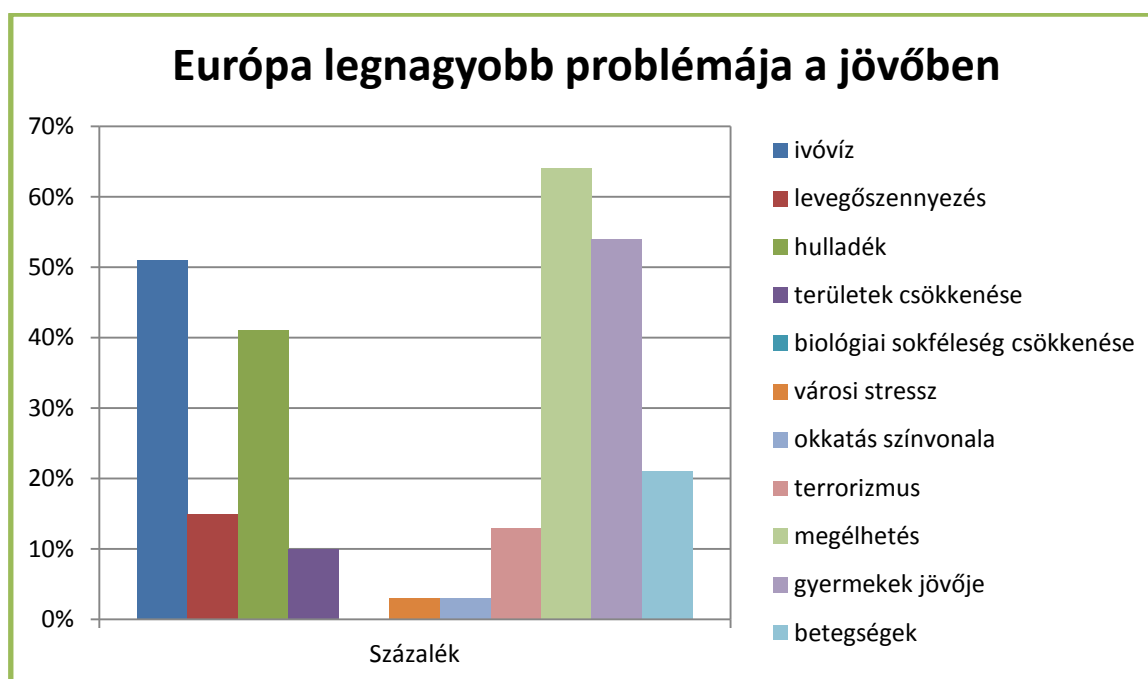
Kíváncsiak voltunk, hogy a megkérdezettek mit értenek a fenntartható fejlődés kifejezés alatt. Az alábbiakban felsoroljuk az értékelhető válaszokat, szó szerint idézve:

- „Életkörülmények javulása”
- „Hosszútávú előrelépés az élet minden területén, amely nemcsak néhány évre hat ki.”
- „A környezet fenntarthatóságának fejlesztése”
- „Fenntartható fejlődés.”
- „A település folyamatos fejlődése biztosítható a megteremtett értékek megőrzésével, fejlesztésével.”
- Folyamatos fejlődés biztosítása.”
- Folyamatos fejlődés, amire még képes a település, vagy egy adott környezet, csoport.”
- „Olyan fejlődési folyamat, amely a jövő generáció számára is élhető környezetet biztosít, miközben a jelenlegi számára is jobb feltételeket igyekszik teremteni.”
- „A meglévő értékek védelmét.”
- „Gazdasági fejlődést, megfelelő életminőség biztosítását. Nem visszaesést és stagnálást, hanem magasabb szintre jutást.”
- „Kiszámítható gazdálkodás.”

A megfogalmazásokból kitűnik, hogy a megkérdezettek többségének, aki hallott már a fenntartható fejlődésről, igen határozott véleménye van. Jól látható, hogy a fenntartható fejlődés értelmezése szub-

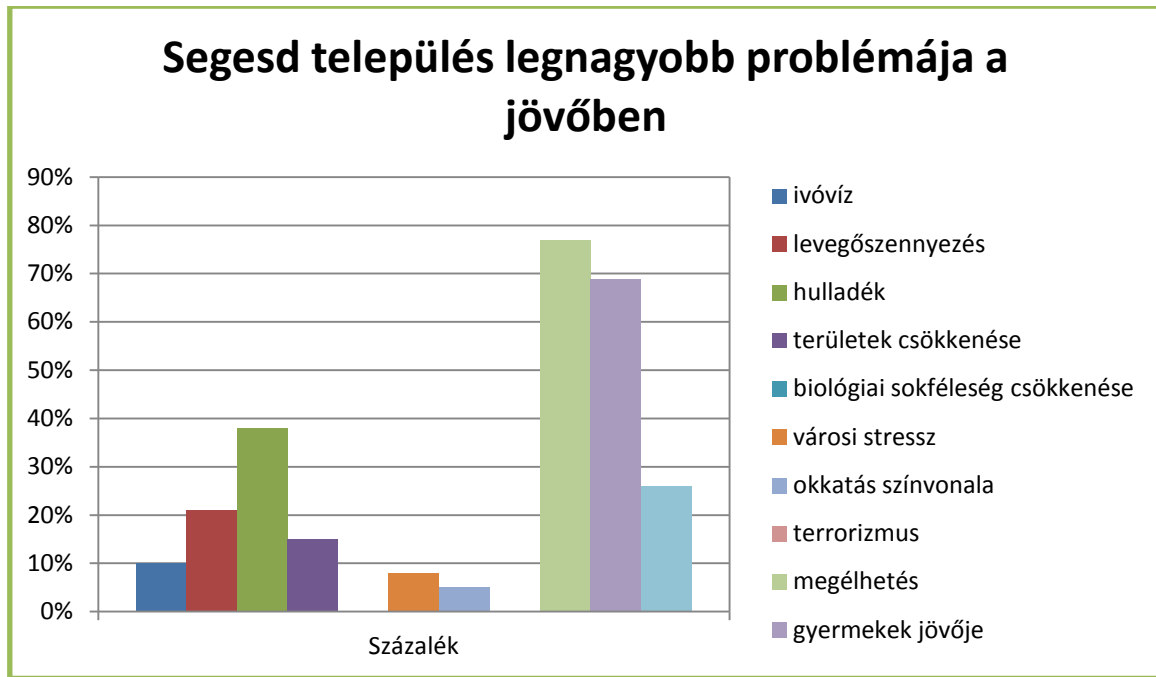
jektív folyamat. A legtöbb megfogalmazásban megjelenik az életszínvonal emelkedése, a felelős, hosszú távú, a jövő generációk igényeit is figyelembe vevő, a természeti és társadalmi egyensúly megteremtésére törekvő gondolkodásmód.

A következő kérdéscsoportban arra kerestük a választ, hogy a belátható jövőben, mely lesz Európa, illetve a saját település legnagyobb problémája. 11 kategóriát adtunk meg, melyek közül legfeljebb 3 lehetőséget jelölhettek meg a válaszadók. A válaszokból kitűnik, hogy a válaszadók legnagyobb része a megélhetést tartja Európa legnagyobb problémájának a jövőben. Második helyen a gyermekek jövője található, míg a harmadik helyen az ivóvíz biztosítása, a negyedik helyen a hulladék elhelyezésének kérdése szerepel. Az ötödik helyen szerepel a betegségek, egészségügyi problémák, a hatodik helyen a levegőszennyezés, a hetedik helyen a terrorizmus, a nyolcadik helyen a természeti környezet és a zöld területek csökkenése, a kilencedik helyen a városi stressz és az oktatás színvonala. A biológiai sokféleség csökkenése besorolást nem kapott

6.1/29. ábra Európa legnagyobb problémája a jövőben

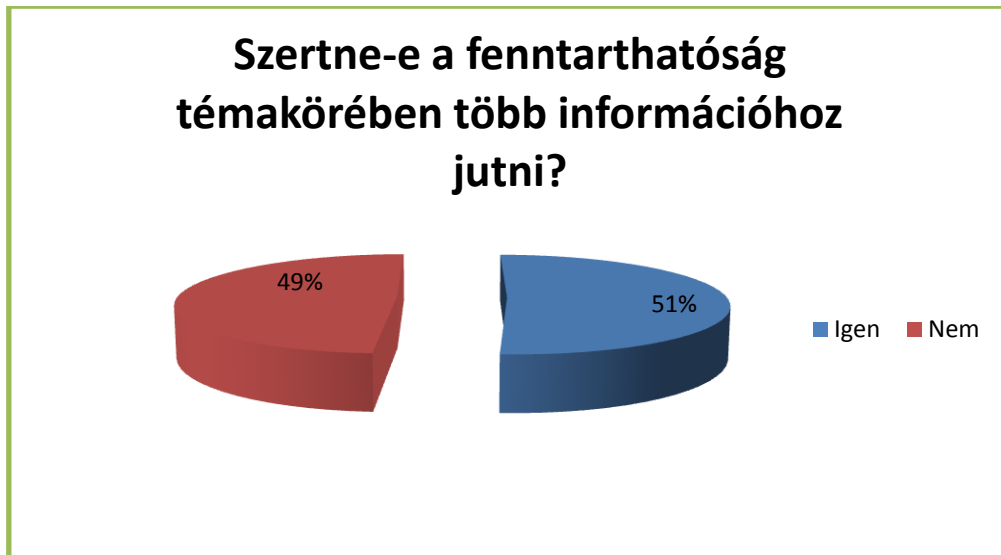
A saját település jövőbeni problémájának megítélése, más képet mutat, mint az Európai szint. A válaszadók 77%-a gondolja úgy, hogy a megélhetés lesz a település legnagyobb jövőbeni problémája, második helyre a gyermekek jövőjét tették, míg a hulladék elhelyezése végzett a harmadik helyen. Ezt követi a betegségek és egészségügyi problémák, a levegőszennyezés, a természeti környezet csökkenése, az ivóvíz problémája. Sorrendben a stressz és az oktatás színvonala következő

6.1/30. ábra Segesd település legnagyobb problémája a jövőben

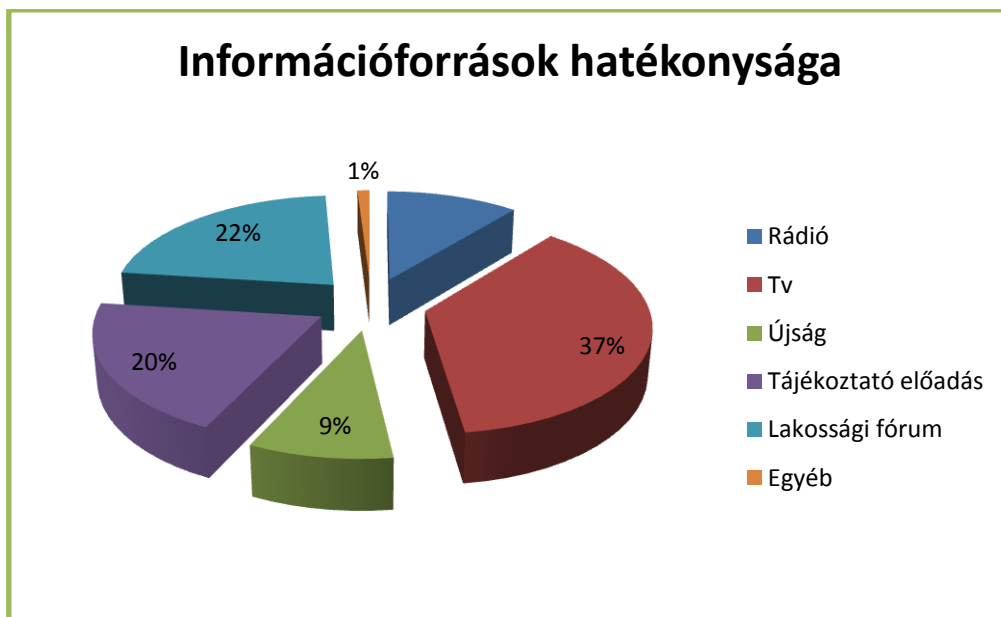
Arra is kíváncsiak voltunk, hogy melyik 3 települési probléma megoldását tartják a legsürgetőbbnek. A válaszadók véleménye alapján a megélhetés problémájának megoldása a legsürgetőbb, ezt követi nagyjából egyenlő arányban a gyermekek jövője és a betegségek – egészségügyi problémák megoldása.

Végül az utolsó kérdéscsoportban arról szeretnénk volna információt szerezni, hogy szeretnék-e a helyi lakosok a fenntarthatóság témakörében több információt kapni illetve, hogy melyik módszert tartják a leghatékonyabbnak a fenntarthatósággal kapcsolatos ismeretek megszerzésére. A válaszadók 51 % szeretne további információkhoz jutni a fenntarthatóság témakörében, míg 49% nem tart erre igényt.

6.1/31. ábra Szeretne-e a fenntarthatóság témakörében több információhoz jutni?

Arra vonatkozóan, hogy mely csatornák által lenne a leghatékonyabb a fenntarthatóságról történő ismeretszerzés, a válaszadók 20%-a nyilatkozott úgy, hogy a tájékoztató előadás, 22%-a szerint a lakossági fórum, 37%-a szerint a televízió lenne a leghatékonyabb. 9 % szerint az újság, 11% szerint a rádió.

6.1/32. ábra Mely módszert tartja a leghatékonyabbnak a fenntarthatósággal kapcsolatos ismeretek megszerzéséhez?

A kérdőív kiértékelésének eredményeként elmondható, hogy a lakosság tudatában van a fenntarthatóságot veszélyeztető folyamatoknak mind globális, mind helyi szinten. A kérdőív alapján körvonalazód-

tak a lakosságot érintő, helyi szinten is felmerülő, megoldásra váró leggyakoribb problémák, illetve a szükségessé váló fejlesztési irányok.

7. SWOT ANALÍZIS

A helyzetelemzés eredményei alapján elkészítettük a település SWOT analízisét, mely alkalmas a **fő stratégiai irányvonalak kijelölésére**. A fenntarthatósági SWOT elemzés során az erősségek, a gyengeségek, a lehetőségek és a veszélyek vizsgálatát külön – külön elvégeztük a fenntarthatóság mindhárom pillérére, a környezetre, a társadalomra és a gazdaságra vonatkozóan. A SWOT mozaikszó a **Strengths** (erősségek), **Weaknesses** (gyengeségek), **Opportunities** (lehetőségek), **Threats** (veszélyek) angol szavak rövidítéséből alakult ki. A SWOT analízis során az erősségek és a gyengeségek az ún. belső tényezők csoportját alkotják, mivel az ide tartozó jellemzők alakulása befolyásolható megfelelő stratégiai intézkedésekkel. A lehetőségek és veszélyek alkotják az ún. külső tényezők csoportját, mivel az itt megjelenő jellemzők kevésbé befolyásolhatók. Ez esetben a fő cél annak a megállapítása, hogy a külső hatásként megjelenő lehetőségeket, miként lehet a település saját adottságainak ismeretében kihasználni, illetve miként lehet a veszélyek negatív hatásait elkerülni, mérsékelni, illetve ahhoz alkalmazkodni.

ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
KÖRNYEZET	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Környezeti elemek kielégítő állapota ▪ Kedvező geomorfológiai és táji adottságok ▪ Megfelelő éghajlati és talajtani adottságok a növénytermesztéshez ▪ Közlekedési szempontból megfelelő földrajzi fekvés (68. sz. főút) ▪ Nincs jelentősebb légszennyezőanyag kibocsátási forrás ▪ Megfelelő infrastrukturális ellátottság víz, gáz, villany tekintetében ▪ A szennyvízberuházással megtörténik a településen a teljes csatornahálózat kiépítése, a meglévő rekonstrukciója, új 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Talajvíz szennyezettsége ▪ Sok foghíjtelek, rossz állapotban lévő épületek ▪ Hiányoznak a karakteres utcaképek ▪ Nagy átmenő forgalom a 68. sz főút miatt, ebből eredően magas zaj- és porterhelés ▪ Gyenge minőségű belterületi úthálózat ▪ Csapadékvíz- elvezető árkok hiányosságai ▪ A szelektív hulladékgyűjtési rendszer kiépítettsége hiányos ▪ Települési környezetfejlesztési dokumentumok aktualizálásra várnak ▪ További környezetfejlesztési dokumentumok készítése szükséges az összehangolt

<p>szennyvíztisztító épül</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ A szennyvízberuházás megvalósításával záródik a közműolló, megszűnik a további környezetterhelés, biztosítja a lakosság egészségesebb életfeltételeit ▪ A közüzemi ivóvízvezeték-hálózatba bekapcsolt lakások majdnem 100%-os aránya ▪ Teljes körű villamosenergia-hálózat kiépítettség ▪ A településen megoldott a hulladékszállítás ▪ Szelektív hulladékgyűjtés feltételei biztosítottak ▪ Környezettudatosság iránti érdeklődés, fogékonyság, mind az önkormányzat, mind a lakosság részéről ▪ Vállalkozói kedv az alternatív energiaforrások kihasználására 	<p>környezetfejlesztési tevékenységhez</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Nincs energiakonceptió az alternatív és megújuló energiaforrások alkalmazására ▪ Nincs átfogó koncepció a lakosság környezeti tudatformálására
---	--

TÁRSADALOM

<ul style="list-style-type: none"> ▪ A település történelmi múltja, helytörténeti jelentőség ▪ Mikrotérségi központi szerep: egészségügy, szociális ellátás, közigazgatás terén ▪ Jól működő szociális háló ▪ Családsegítő és Gyermejjóléti Szolgálat, illetve Szociális Szolgáltató Központ működtetése ▪ Oktatás-nevelési rendszer jól kiépített ▪ A kistérség rendelkezik közoktatás fejlesztési tervvel 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Többnyire alacsony iskolai végzettséggel rendelkező lakosság ▪ Szociális juttatásokat igénybevevők magas száma ▪ Lakosság jövedelmi helyzete igen kedvezőtlen ▪ Magas elvándorlási mutató a fiatalok között ▪ Nincs olyan civil szervezet, amely kimondottan az egészséges életmódra, megelőzésre specializálná tevékenységét
---	---

<ul style="list-style-type: none"> ▪ Az egészségügyi alapellátás megfelelő ▪ Közművelődési intézmények és közművelődési rendezvények megléte ▪ Testvér települési kapcsolat ▪ Aktív civil szervezetek a kultúra, sport területén ▪ Sportklub működtetése ▪ Van kisebbségi önkormányzat 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ A lakosok járó- és fekvőbeteg ellátás tekintetében a környező városokba kényszerülnek ▪ A település egészségi tervvel nem rendelkezik ▪ Nincsenek zöld civil szervezetek ▪ Önkormányzati intézmények akadálymentesítése részben megoldott
--	--

GAZDASÁG

<ul style="list-style-type: none"> ▪ A község rendelkezik Integrált Gazdasági Programmal, településfejlesztési koncepcióval ▪ Jó turisztikai adottságok 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ A település LHH kistérségben található ▪ Magas munkanélküliségi mutató ▪ Kedvezőtlen foglalkoztatási struktúra ▪ Foglalkoztatók, munkahelyek hiánya ▪ Tőkeerős, innovatív vállalkozások hiánya, sok kényszervállalkozás ▪ Vállalkozások jövedelemtermelő képessége csekély ▪ Idegenforgalom fejlesztéséhez szükséges megfelelő színvonalú háttér infrastruktúra (szálláshely, vendéglátás, kereskedelem, marketing, stb.) hiánya ▪ Fejlesztési dokumentációk hiánya
---	--

LEHETŐSÉGEK	VESZÉLYEK
<i>KÖRNYEZET</i>	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ A Helyi Fenntarthatósági Programban és az egyéb városfejlesztési dokumentumokban meghatározott szempontok betartásával a fenntarthatóság minimális szintje adott ▪ A környezettudatos gondolkodás és magatartásmód elterjedésének elősegítése megoldható a szakemberek, az önkormányzat és civil szervezetek együttműködése révén ▪ A pályázati forrásból finanszírozott szennyvízberuházás befejezésével a község eleget tesz 2015-ig a hazai és uniós jogszabályi kötelezettségeinek, így ez a jövőben nem jelent további anyagi terheket a községnek ▪ Az energiaellátás terén a helyi erőforrásokra alapozva csökkenthető a függőség ▪ Öko- és biogazdálkodás elterjesztése 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ A közúti forgalom növekedése miatt a közúti közlekedésből eredő környezetterhelés növekedhet ▪ A nem megújuló, import energiaforrásra alapozó energiaellátás a jövőben ellátási nehézségekhez vezethet ▪ Az allergén növények számának növekedése ▪ Idegenhonos fajok betelepítése ▪ A talajok minőségi romlása ▪ Globális környezeti problémák lokális begyűrűzése
<i>TÁRSADALOM</i>	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ A munkaerő-piaci igényekhez jobban igazodó képzési kínálat kialakulása ▪ Elterjedtebbé válnak a nők munkaerő-piaci esélyeit növelő alternatív foglalkoztatási formák ▪ További civil szervezetek létrejötte, a civil szféra megerősödése ▪ A számítógépes hálózatok kiépülésével és a digitális írástudás elterjedésével kiépíthetővé válik az e-közigazgatás, mely minden társadalmi csoport számára elérhetővé teszi a gyors és hatékony hivatali ügyinté- 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Öregedési index növekedése ▪ Fiatalok fokozódó elvándorlása a növekvő létbizonytalanság következtében ▪ Lokálpatriotizmus, helyi hagyományőrzés háttérbe szorulása ▪ Magas munkanélküliség miatt további szegregálódó társadalmi csoportok alakulnak ki, melyek felerősítik a szociális és közbiztonsági problémákat ▪ A hátrányos helyzetű gyermekek számának folyamatos növekedése ▪ A fejlesztéseket nem a szükségletekhez,

<p>zést</p>	<p>hanem az elérhető pályázati forrásokhoz igazítják</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Nő a lakosság körében a közügyekhez kapcsolódó közöny ▪ Életszínvonal romlása
GAZDASÁG	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Leghátrányosabb helyzetű települések számára elkülönített pályázati források megjelenése ▪ Önkormányzat fejlesztési szándéka ▪ Rendezett településkép kialakításával a lakók komfortérzetének és a turizmushoz szükséges háttér-infrastruktúra megteremtése ▪ Gazdaságfejlesztés terén együttműködések kialakítása (klaszter, turizmus) ▪ Keresletnek (képzettségnek) megfelelő foglalkoztatási struktúra kialakítása 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Alacsony befektetői kedv ▪ Fejlesztésekhez szükséges külső források elmaradása ▪ Makrogazdasági körülmények negatív alakulása ▪ Önkormányzatoktól való központi forrás-elvonás, ugyanakkor az önkormányzati kötelező feladatok terheinek növekedése ▪ Hitelek, támogatások, pályázati források beszűkülése ▪ Pályázati önerő előteremtésének nehézségei

8. STRATÉGIA

8.1 CÉLÁLLAPOT, JÖVŐKÉP

Segesd község a környezeti, társadalmi és gazdasági fenntarthatóság megteremtésére irányuló célállapota, jövőképe a következőképpen fogalmazható meg:

FENNTARTHATÓ FEJLŐDÉS

Segesd község hosszú távú célja, hogy a fenntarthatóság szolgálatában álló döntések szülessenek, melyek hozzájárulnak a természet- és környezet védelméhez, a lakosság jobb életminőségének megteremtéséhez és a gazdaság kiegyensúlyozott fejlesztéséhez.

A környezeti fenntarthatóság megteremtésére irányuló célállapot:

Segesd legyen a környezettel és a természettel harmonikusan együtt élő, a környezeti és természeti erőforrásokkal mértéktartóan gazdálkodó település, mely érzékenyen ügyel a környezet, természet állapotára és megteremti a korszerű környezethasználat és környezetfejlesztés feltételeit.

A társadalmi fenntarthatóság megteremtésére irányuló célállapot:

Segesd legyen élhető, emberléptékű, minőségi életkörülményeket biztosító, társadalmi jólétre, igazságosságra és egyensúlyra törekvő település, mely komoly megtartóerővel bír a fiatalok számára.

A gazdasági fenntarthatóság megteremtésére irányuló célállapot:

Segesd legyen a helyi lakosok igényeihez alkalmazkodó, a helyi adottságokra alapozó, dinamikusan fejlődő gazdasággal rendelkező település.

8.2 STRATÉGIAI CÉLOK

A kitűzött hosszú távú célállapot elérése érdekében meg kell határozni a környezeti, társadalmi és gazdasági fenntarthatóság megteremtéséhez szükséges stratégiai célokat, melyek iránymutatást adnak a település fejlesztéséhez, a kívánt célállapot, jövőkép megvalósításához.

A környezeti fenntarthatóság megteremtésére irányuló stratégiai célok:

- Környezetvédelem integrációja, környezetminőség javítása
- Épített és természeti környezet megőrzése, fejlesztése, a településkép javítása
- Környezetfejlesztés háttérstruktúrájának megteremtése
- Környezeti tudat- és szemléletformálás

A társadalmi fenntarthatóság megteremtésére irányuló stratégiai célok:

- A település hagyományaira építve kulturális örökségének megőrzése, identitástudatának, közösségének építése
- A település lakosságmegtartó, illetve növelő képességének javítása, elöregedés csökkentése
- A közterületek és az önkormányzati tulajdonú köz- és gazdasági célú intézmények/ingatlanok energiaellátásának korszerűsítése, az intézmények akadálymentesítése

A gazdasági fenntarthatóság megteremtésére irányuló stratégiai célok:

- Gazdaságélénkítés a munkanélküliség csökkentése, új munkahelyek teremtése
- Hagyományokon és innováción alapuló képzési és foglalkoztatási lehetőségek hálózatokra támaszkodó fejlesztése
- Vállalkozási kedv élénkítése, tőkevonzó képesség javítása
- Információ szolgáltatás fejlesztése a gazdaság szereplői számára

9. MEGVALÓSÍTÁS

A meghatározott stratégiai célok, fejlesztési irányelvek alapján cselekvési programok fogalmazhatók meg, melyekhez intézkedési javaslatok, feladatok rendelhetők. Jelen esetben a fő stratégiai célok mentén a főbb programokat, javasolt intézkedéseket vesszük számba, melyek a fenntarthatósági szempontok érvényesülését célozzák, irányt mutatnak a további feladatok kitűzéséhez. Az egyes intézkedési programok feladat szintű kidolgozása a helyi viszonyoknak megfelelően az önkormányzat koordinálásával és a helyi lakosok aktív szerepvállalásával tervezhető és valósítható meg. Az alábbi áttekintésben egyaránt szerepelnek Segesd Község Önkormányzatának Gazdasági Programban megfogalmazott fejlesztési céljai, a már futó projektjei, a későbbi tervek között szereplő fejlesztési irányok és az új javaslatok.

9.1 KÖRNYEZETI PILLÉR

KÖRNYEZETI FENNTARTHATÓSÁG		
STRATÉGIAI CÉL	PROGRAM	INTÉZKEDÉS
1. Környezetvédelem integrációja, környezetminőség javítása	1.1 Környezeti elemek állapotának megőrzése, javítása	1.1.1 Levegőtisztaság-védelem <ul style="list-style-type: none"> ▪ Közlekedési eredetű légszennyezés csökkentése érdekében az utak

		<p>műszaki állapotának javítása, felújítása, karbantartása</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Útszéli fásítás, egyéb védőszerpet betöltő zöldsávok kialakítása ▪ Forgalomlassítók elhelyezése ▪ Allergén növények visszaszorításával kapcsolatos szabályozás és kampányok kidolgozása
		<p>1.1.2 Vizek védelme</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Felszíni és felszín alatti vízkészlet mennyiségi és minőségi védelmének biztosítása ▪ Környezetkímélő és szakszerű vízgazdálkodás feltételeinek megteremtése ▪ Felszín alatti vizek védelme érdekében a „jó mezőgazdasági gyakorlat” szabályainak betartása, állattartó telepek trágyakezelésének és tárolásának korszerűsítése ▪ Vízkárok elleni védelem érdekében vízrendezési terv megalkotása
		<p>1.1.3 Talajok védelme</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Mezőgazdasági eredetű talajszenyezés megszüntetése ▪ Környezetkímélő gazdálkodási módok elterjesztése, támogatása ▪ Talajvédő gazdálkodási mód megvalósítása a talaj degradációs tényezők megelőzésére ▪ Talajterhelési adó kivetése azon ingatlanulajdonosokra, akik nem kötnek rá a szennyvízcsatornahálózatra
		<p>1.1.4 Zajvédelem</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Stratégiai zajtérkép készítése ▪ Zajvédelmi terv, program készítése
		<p>1.1.5 Természet és tájvédelem</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ A lakosság és a vállalkozók körében az ökológiai- és biogazdálkodás, illetve az ehhez kapcsolódó fogyasztói életforma ösztönzése ▪ A védett természeti értékek állapo-

		<p>tának megőrzése, a változások nyomán követése, az érintett hatóságokkal, szervezetekkel történő együttműködés</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ A település természeti, kultúrtörténeti értékeinek felmérése ▪ A település egyedi tájérték kataszterének elkészítése ▪ A táj karakterének, történelmileg kialakult tájképi értékeinek, hagyományos tájszerkezet és tájhasználat védelme, megőrzése ▪ Lakosság megismertetése a természeti és táji értékekkel
2. Épített és természeti környezet megőrzése, fejlesztése, településkép javítása	2.1 Műszaki infrastruktúra fejlesztése	2.1.1 A „szennyvízelvezetés és szennyvíztisztítás” projekt megvalósítása
		2.1.2 Települési csapadékvíz-elvezető árokrendszer teljes körű kiépítése, a meglévő árkok karbantartása, belterületi vízrendezés
		2.1.3 A település úthálózatának, járdáinak karbantartása, javítása
		2.1.4 Kerékpárutak kialakítása
	2.2 Épített környezet értékeinek megőrzése	2.2.1 Helyi építészeti értékek megőrzése, állagmegóvó intézkedések
		2.2.2 Egységes településkép kialakítása, útbaigazító, információs táblák kihelyezése
		2.2.3 Az épített örökség helyi védelmére vonatkozó rendelet felülvizsgálata
		2.2.4 Az önkormányzati tulajdonú épületállomány felújítása
	2.3 Biztonságos, élhető, minőségi települési környezet biztosítása	2.3.1 Köztisztaság fenntartása
		2.3.2 Zöldfelületek fejlesztése, településkép javítása kertészeti elemekkel, parkok-, játszóterek kialakítása
	2.4 Hulladékkezelés és	2.4.1 A szelektív hulladékgyűjtés

	hulladékgazdálkodás korszerűsítése	feltételeinek javítása
		2.4.2 A kertes házak tulajdonosainak komposztálásra való ösztönzése
	2.5 Energiagazdálkodás racionalizálása	2.6.1 A település adottságainak felmérése
		2.6.2 Azon alternatív és megújuló energiaforrások előnyben részesítése, melyek megfelelnek a település adottságainak
		2.6.3 A település intézményeinek energetikai korszerűsítése
		2.6.4 Energetikai koncepció kidolgozása
3. Környezetfejlesztés háttérstruktúrájának megteremtése	3.1 Környezeti- információs rendszer létrehozása	3.1 Környezeti adatbázis létrehozása
		3.2 Térinformatikai rendszerek kialakítása
	3.2 Együttműködés, partnerség megteremtése	3.2.1 Az önkormányzat, a szakhatóságok, a helyi közszolgáltatók, a civil szervezetek és a helyi lakosok érdekeinek egyeztetése a környezetvédelem helyi kérdéseit illetően
		3.3 Környezetfejlesztési dokumentumok, szabályozás
	3.3.2 Környezetvédelmi alap létrehozása	
	3.2.3 Új környezetfejlesztési dokumentumok megalkotása, a régiek aktualizálása	
	3.4 Települési beruházások során a környezetbarát megoldások alkalmazása	3.4.1 Közcélu beruházások, anyagbeszerzések során környezetbarát anyagok beszerzése, környezetbarát megoldások alkalmazása
		3.4.2 Települési beszerzések, közbeszerzések során kiválasztási kritériumként környezetbarát anyagok,

		megoldások használatának előírása.
	3.5 Környezeti menedzsment megteremtése	3.5.1 Környezetvédelmi referens alkalmazása
		3.5.2 Környezetvédelmi információs pont létrehozása
		3.5.3 Környezeti minőségbiztosítási rendszer bevezetése
4. Környezeti tudat- és szemléletformálás	4.1 Lakosság tájékozottságának növelése	4.1.1 Szemléletformáló és tájékoztató előadások tartása
		4.1.2 Környezettudatosság magatartás kialakulását ösztönző kampányok meghirdetése
		4.1.3 Lakossági akcióprogramok megszervezése (pl.: szemétszedés)
		4.1.4 Szemléletformáló, helyi rendezvények szervezése, „környezettudatosság a mindennapokban”
		4.1.5 Együttműködések kialakítása szakemberekkel, zöld civil szervezetekkel
		4.1.6 Lakosság megismertetése a természeti erőforrásokkal való gondos bánásmód lehetőségeivel (energia- és víztakarékosság, hulladékcsökkentés, környezettudatos vásárlás – fogyasztás)
		4.1.7 Környezetvédelmi rovat kialakítása a helyi újságban
		4.1.8 Közösségi tereken környezetvédelmi klub működtetése

9.2 TÁRSADALMI PILLÉR

TÁRSADALMI FENNTARTHATÓSÁG		
STRATÉGIAI CÉL	PROGRAM	INTÉZKEDÉS
1. A település hagyományaira építve kulturális örökségének megőrzése, identit-	1.1 Kulturális rendezvények szervezése	1.1.1 Helyi hagyományok, hagyományos kézműves mesterségek bemutatása az

tás tudatának, közösségének építése		ifjúság számára
	1.2 Civil szervezetek tevékenységének ösztönzése	1.2.1 Költségvetési támogatás növelése a helyi civil szervezetek munkájának ösztönzésére
2. A település lakosságmegtartó, illetve növelő képességének javítása, elöregedés csökkentése	2.1 A lakosság szám megtartása, növelése, az élveszülések számának növelése, a fiatalok elvándorlásának megelőzése a létbiztonság fokozásával (munkahelyteremtés, bérlakások)	2.1.1 Kedvező építési feltételek és lakóterületek biztosítása a helyi szabályzatban
		2.1.2 A meglévő bérlakás állomány megtartása és felújítása. (pl. közmunkaprogram keretében)
		2.1.3 Illetékes munkaügyi központtal való együttműködés munkahelyteremtés elősegítése érdekében
		2.1.4 Helyi szociális támogatási rendszer felülvizsgálata
	2.2 Helyi lakosság, főként a fiatalok közösségi, szórakozási lehetőségeinek biztosítása a későbbi elvándorlás megelőzése érdekében	2.2.1 Ifjúsági tájékoztató előadások szervezése (egészségügyi, foglalkoztatási, egyéb fiatalságot érdeklő témában)
		2.2.2 Sportesemények, kulturális, egyéb szórakoztató események szervezése
		2.2.3 Fiatalok számára klubhelyiség kialakítása, eszközök beszerzése a klubélet erősítése érdekében
		2.2.4 Ifjúsági civil szervezet létrehozása
		2.2.5 Játszóter felújítása, szükség esetén új építése
		2.2.6 Közösségi élet helyszíneinek felújítása (művelődési ház)
	2.3 Egészségügyi, szociális és oktatási intézmények működésének biztosítása, fejlesztése	2.3.1 Finanszírozási források rendelkezésre állásának biztosítása, pályázati forráslehetőségek felkutatása
		2.3.2 Kríziselhelyezés biztosítása átmenetileg fedél nélkül maradóknak, hajléktalanknak
	2.4 Lakosság egészségi állapotának megőrzését, javí-	2.4.1 Települési egészségterv kidolgozása

	tását szolgáló prevenciós tevékenység	2.4.2 Települési egészség megőrzési, életvezetési tájékoztató előadások rendezése
		2.4.3 Prevenciós tevékenységet – akár önkéntes alapon is – végző személyek, civil szervezetek felkutatása helyi és országos szinten, egészséges életmódra megelőzésre specializálódott civil szervezet létrejöttének támogatása
		2.4.4 Országos, területi, helyi szűrőprogramokhoz csatlakozás, települési lakosok számára, ezek megszervezése
	2.5 A kismamák és újszülöttek támogatása	2.5.1 Védőnői szolgálat váró részében játszósarok kialakítása gyermekeknek
	2.6 Közbiztonság fokozása	2.6.1 Rendőrségi jelenlét erősítése, fejlesztése
3. A közterületek és az önkormányzati tulajdonú köz- és gazdasági célú intézmények/ingatlanok energiaellátásának korszerűsítése, az intézmények akadálymentesítése	3.1 A közintézmények energia felhasználásának csökkentése, az intézmények akadálymentesítése	3.1.1 Az intézmények fűtési rendszerének felmérése, fűtőkorszerűsítési, hőszigetelési, melegvíz korszerűsítési szükségletek, lehetőségek meghatározása, lehetőség szerint megújuló energiák alkalmazása, kivitelezéshez források biztosítása
		3.1.2 Önkormányzati intézmények égőinek Led égőkre való cseréje, finanszírozási forrás biztosítása
		3.1.3 Az intézmények akadálymentesítése, források felkutatása
	3.2 Éjszakai közvilágítás korszerűsítése, ésszerű korlátozása	3.2.1 Éjszakai közvilágítás korszerűsítése, (Led égők) ésszerű korlátozásának kiépítése
4. A térségi és helyi partnerség építés a település fejlődése érdekében.	4.1 A térségi és helyi partnerség építés és a meglévő partnerek erősítése, fejlesztése.	4.1.1 Hatékony szakmai együttműködés fenntartása és fejlesztése a környező települések oktatási intézményeivel
		4.1.2 Helyi civil szervezetekkel történő formális, dokumentált egyeztetések a település fejlesztési elképzeléseiről, és a civil szervezetek ehhez történő hozzájárulási lehetőségeiről

		4.1.3 Térségi településekkel közös turisztikai kiadvány készíttetése
		4.1.4 Partnertalálkozó a térségi települések vezetőivel, közös problémák meghatározása, közös megoldási lehetőségek felkutatása
		4.1.5 Kapcsolatépítés a kistérségi fejlesztési irodával, térségi területfejlesztési hálózatok munkatársaival, egyéb szakemberekkel, kommunikációs csatornák kialakítása

9.3 GAZDASÁGI PILLÉR

GAZDASÁGI FENNTARTHATÓSÁG		
STRATÉGIAI CÉL	PROGRAM	INTÉZKEDÉS
1. Gazdaságélénkítés a munkanélküliség csökkentése, új munkahelyek teremtése	1.1 Turizmus fejlesztése, vonzó városkép megteremtése.	1.1.1 Az egyedülálló épített és természeti környezet megóvása mellett törekvés az értékek óvatos és körültekintő kiaknázására, a kulturális turizmus, gasztronómiai turizmus, falusi turizmus, ökoturizmus, horgász és kerékpár turizmus, lehetőségeinek kialakításával, fejlesztésével. A meglévő térségi turisztikai koncepció felülvizsgálata, együttműködve a környező településekkel, a koncepcióhoz illeszkedő településmarketing terv készítése
		1.1.2 Kulturális és sportrendezvények, közösségi rendezvények fejlesztése <ul style="list-style-type: none"> ▪ A már meglévő, hagyományos rendezvények színvonalának emelése, méretének növelése, illetve új, széles látogatottságot vonzó rendezvények szervezése.
		1.1.3 Vendéglátóhelyek, szálláshelyek fejlesztése <ul style="list-style-type: none"> ▪ Turisztikai igényfelmérés a szálláshelyekre vonatko-

		<p>zóan</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Települési vendéglátóhely, szálláshely fejlesztésének ösztönzése a jelenleg kiépített infrastruktúra bázisán ▪ Olyan szálláshely kialakítása, mely nagyobb csoport elszállásolására ad lehetőséget
		<p>1.1.4 Turisztikai marketing tevékenység fokozása</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Megfelelő turisztikai szervezeti háttér biztosítása, mely a térség kínálatának összefogását, fejlesztését végzi
	1.2 Mezőgazdaság fejlesztése	<p>1.2.1 A mezőgazdasági tevékenységek (elsősorban a magas hozzáadott értékkel rendelkezők) támogatása (pl. bio és öko-gazdálkodás, gyógynövények)</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Szakmai anyagok készítése, információk gyűjtése, terítése ezen témákban, kihelyezett szóróanyagok, hirdetések a településen
		<p>1.2.2 Helyi termények értékesítését elősegítő marketing tevékenység fokozása</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Helyi termékbemutató és árusítóhely kialakítása, a meglévő fejlesztése ▪ A települési honlapon a helyi termékek bemutatása
	1.3 Ipari és szolgáltatási szektor fejlesztése	<p>1.3.1 Környezetet nem szennyező, élőmunka-, és tudásigényes iparágak, szolgáltatási szektor (kézművesesség stb.) fejlesztése</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Egyeztetés, esetleg formalizált szorosabb együttműködés kialakítása az illetékes munkaügyi központtal ▪ Tanfolyamok, átképzések szervezése, hagyományos mesterségek oktatása a kvalifikált munkaerő biztosítása érdekében
		1.3.3 Vendéglátó szektor

		fejlesztése
		1.3.4 Gazdaságfejlesztés területén együttműködések kialakítása (klaszter, turizmus)
	1.4 A gazdasági szektorok fejlődésének hátteret biztosító intézkedések	1.4.1 Helyi tervezési dokumentumok, jogszabályok kialakítása, felülvizsgálata
2. Hagyományokon és innováción alapuló képzési és foglalkoztatási lehetőségek hálózatokra támaszkodó fejlesztése	2.1 Hagyományokon és innováción alapuló képzési potenciálok felkutatása, igénybe vétele	2.1.1 Egyeztetés, esetleg formalizált szorosabb együttműködés kialakítása az illetékes munkaügyi központtal
		2.1.2 Tanfolyamok, átképzések szervezése, hagyományos mesterségek oktatása a kvalifikált munkaerő biztosítása érdekében
3. Vállalkozási kedv élénkítése, tőkevonzó képesség javítása	3.1 Kedvező helyi környezet kialakítása	3.1.1 Kedvező helyi jogszabályi környezet kialakítása <ul style="list-style-type: none"> ▪ Vállalkozások számára kedvezmények biztosítása a fennmaradás, helyben maradás, illetve betelepülés érdekében (pl. rugalmas adópolitika)
		3.1.2 Helyi vállalkozások preferálása <ul style="list-style-type: none"> ▪ Helyi vállalkozások preferálása a településen tervezett beruházások előkészítése és kivitelezése során
4. Információs szolgáltatás fejlesztése a gazdaság szereplői számára	4.1 Gazdasági szereplők számára is informatív tartalommal bíró települési honlap kialakítása, folyamatos karbantartás	4.1.1 Az önkormányzat jelenleg működő honlapjának frissítése, karbantartása, azon új, gazdasági információkat tartalmazó oldal létrehozása

10. MONITORING ÉS VISSZACSATOLÁS

A Fenntartható Fejlődés Helyi Programját Segesd Község Önkormányzatának Képviselő – Testülete fogadja el, hagyja jóvá. A programot időről-időre felül kell vizsgálni a változó gazdasági, társadalmi és környezeti viszonyoknak megfelelően, majd meg kell tenni a **szükséges változtatásokat**, meg kell határozni az új fejlesztési irányokat. Törekedni kell az elfogadottan legsürgetőbb feladatok megoldására. A Local Agenda 21 –hez kapcsolódó, stratégiák, programok és intézkedések kidolgozása, értékelése és végrehajtása során a környezeti, a társadalmi és a gazdasági szempontokat, azok ösz-

szefüggéseit is egyaránt figyelembe kell venni annak érdekében, hogy azok kölcsönösen erősítsék egymást. A társadalom minden tagjának, a helyi lakosoknak lehetőséget kell biztosítani az aktív részvételre és döntési folyamatokba történő bekapcsolódásba. Fokozottan ügyelni kell a nyilvánosság biztosítására, növelni kell a fenntarthatóság környezeti, társadalmi és gazdasági dimenzióival kapcsolatos tájékozottságot. A jól szervezett település-menedzsment által a fenntarthatósággal összefüggő tevékenységek átgondoltan, ütemezetten, eredményesen valósíthatók meg. A végrehajtás sikeressége és az eredményes előrehaladás érdekében javasolt éves szinten társadalmi konzultációt tartani, illetve egy „**Fenntarthatósági intézkedési és végrehajtási tervet**” készíteni, melynek a következőket célszerű tartalmaznia:

- A terv kapcsolódását az elfogadott Local Agenda 21-hez
- A tervezett beavatkozások részletes ismertetését: cél, javasolt intézkedés, konkrét feladat, eredmény, hatás
- A megvalósításhoz szükséges finanszírozási igényt – forrásmegjelölést
- A végrehajtás ütemezését
- A végrehajtás felelőseit

A Fenntartható Fejlődés Helyi Programjának megvalósítása a város jövőjét érintő, hosszú távú, kitartó munkát és gondos tervezést igénylő folyamatos fejlesztő tevékenység, melynek soha nincs vége. A feladatok jelentős részének megvalósítása a jövő generációkra háruló, szemléletváltást igénylő szolgálat.

11. FELHASZNÁLT IRODALOM, ADATFORRÁSOK

A rinyamenti kistérség agrárstruktúra és vidékfejlesztési programjának helyzetfeltáró tanulmánya,

A Víz Keretirányelv hazai megvalósítása, Vízgyűjtő - Gazdálkodási Terv 1-12. jelű, Kapos vízgyűjtő, 2010

Borhidi Attila (2003): Magyarország növénytakasulásai, Akadémia Kiadó, Bp.

Bulla Miklós, Tamás Pál (szerk.) (2006): Stratégiai kutatások – Magyarország 2015, Fenntartható Fejlődés Magyarországon, Új Mandátum Könyvkiadó

Dél-dunántúli statisztikai tükör, 2011/12 (Megjelent 2012. január 4.) Hulladékgyaldálkodás a Dél-Dunántúlon, 2010 KSH, 2012

Dövényi Zoltán (szerk.) (2010): Magyarország Kistérségeinek Katasztere, MTA Földtudományi Kutatóintézet, Bp.

Gazdasági erőforrások felmérése a tamási kistérségben, Hozam 2001 Kft., 2003

Jelentős vízgazdálkodási kérdések, 1-3 Kapos tervezési alegység, Közép-dunántúli Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság, 2007

NFÜ Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium tervezői munkacsoportja (2007): Nemzeti Fenntartható Fejlődés Stratégia

Országos Hulladékgazdálkodási Terv, 2009

Statisztikai tükör, 2011/75 (Megjelent 2011. november 14.), A települések infrastrukturális ellátottsága, 2010 KSH, 2011

Szlávik János, Turchany Guy (2002): Útmutató a Fenntartható Fejlődés Helyi Programjai (Local Agenda 21) elkészítéséhez – Készült a Belügyminisztérium megbízásából, BME Környezetgazdaságtan Tsz., Európai Atelier 70 Kft.

TÁJÉKOZTATÓ Magyarország településeinek szennyvízelvezetési és –tisztítási helyzetéről, a települési szennyvíz kezeléséről szóló 91/271/EGK irányelv Nemzeti Megvalósítási Programjáról, Vidékfejlesztési Minisztérium, Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Államtitkárság, 2010

Útmutató a 2000 LE szennyezőanyag – terhelés alatti települések szennyvízelvezetési- és tisztítási megoldásainak kialakításához, Vidékfejlesztési Minisztérium, 2010

www.ksh.hu

www.natura2000.hu

www.ramsar.hu

www.termeszetvedelem.hu

